

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תורה שבעל פה גמרא מסכת בבא קמא

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

—	בשאלון זה פרק אחד	$(10 \times 1) + (18 \times 5)$
—	סך הכול	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

ענה על שש שאלות: על חמש מן השאלות 1-7 ועל אחת מן השאלות 8-9.

ענה על חמש מן השאלות 1-7 (לכל שאלה – 18 נקודות).

1. שמירה פחותה של בור, של שן ושל רגל

"א"ר מני בר פטיש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחותה".

א. (1) כתוב בלשונך את דברי רבי מני בר פטיש המצוטטים.

(2) רבי מני בר פטיש סובר שמשנתנו עוסקת בבהמה מועדת.

הסבר מדוע הוא סובר כך. היעזר ברש"י.

(8 נקודות)

ב. (1) מפסוק מסוים בתורה למדו שבנוגע לבור די בשמירה פחותה.

כתוב מהי שמירה פחותה של בור, והסבר את הלימוד מפסוק זה.

(2) מפסוק אחר בתורה למדו שבנוגע לשן די בשמירה פחותה.

צטט את המילה בפסוק שממנה למדו זאת, והסבר את הלימוד ממילה זו.

(10 נקודות)

2. הוציאוה לסטים

א. "הוציאוה לסטים לסטים חייבין".

בציטוט זה מן המשנה יש מקרה ודין. הגמרא מקשה על ציטוט זה "פשיטא...".

(1) האם הקושיה של הגמרא היא על המקרה או על הדין?

(2) הסבר את קושיית הגמרא.

(5 נקודות)

ב. "ולסטים נמי דהכישוה" – כתוב את המקרה שבמשנה על פי מסקנת הגמרא המצוטטת. (4 נקודות)

ג. (1) "מסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו" – על פי הגמרא, הסבר מדוע לא ייתכן שהמילה "תחתיו" נאמרה

בנוגע לבעל הבהמה.

(2) על פי רבא, מדוע שומר שמסר את הבהמה לשומר אחר – חייב, ומדוע שומר שמסר את הבהמה לתלמידו –

פטור?

(9 נקודות)

3. שומר אבדה

"איתמר שומר אבדה רבה אמר כשומר חנים דמי רב יוסף אמר כשומר שכר דמי".

א. כתוב מהו "שומר אבדה", וצטט את הפסוק שממנו לומדים על החובה לשמור אבדה. היעזר ברש"י. (5 נקודות)

ב. (1) הסבר את הטעם לדעה של רבה ואת אחד מן הטעמים שמובאים בגמרא לדעה של רב יוסף.

(2) כתוב הבדל הלכתי בין שומר חנים לשומר שכר בנוגע לגנבה ואבדה.

(7 נקודות)

ג. "איתיביה לעולם הוא חייב עד שיחזירנה לרשותו".

(1) הסבר את הקושיה. בתשובתך כתוב על מי הוקשתה הקושיה.

(2) הסבר את התירוץ לקושיה זו.

(6 נקודות)

4. השולח את הבערה; ליבה וליבתה הרוח

א. "השולח את הבערה ביד חירש שוטה וקטן..."

(1) אדם מסר שלהבת לחירש או לשוטה או לקטן, והם הבעירו בה רכוש של אחרים.

מהו הדין לפי ריש לקיש משמיה דחזקיה, ומהו הדין לפי רבי יוחנן? נמק בלשונך כל אחת מן הדעות.

(2) על פי רבי יוחנן, באיזה מקרה "השולח את הבערה ביד חירש שוטה וקטן" חייב בדיני אדם, ומדוע?

(12 נקודות)

ב. "ת"ר ליבה וליבתה הרוח אם יש בליביו כדי ללבותה חייב ואם לאו פטור".

על ברייתא זו הקשתה הגמרא: "אמאי ליהווי כזורה ורוח מסייעתו".

הסבר את קושיית הגמרא.

(2) על פי התירוצ של אביי, מדוע במקרה ש"ליבה וליבתה הרוח" ולא היה בליביו כדי ללבות

את האש — פטור?

(6 נקודות)

5. "מי ישקני מים מבור בית לחם"

- א. (1) על פי ההסבר של רבא בשם רב נחמן, כתוב מהו המקרה שבנוגע אליו שאל דוד המלך "מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער". היעזר ברש"י.
- (2) בהסבר השאלה של דוד המלך במקרה זה כתב רש"י: "ונצרך לשאול הלכה אם חייבין לשלם כלים הטמונים בתוכו כר' יהודה או פטורין כרבנן".
- העתק ממשנה בפרק "הכונס" את המקרה ואת הדין שמהם הסיק רש"י שלדעת רבי יהודה "חייבין לשלם כלים הטמונים בתוכו".

(6 נקודות)

- ב. על פי ההסבר של רב הונא, דוד המלך שאל "מהו להציל עצמו בממון חברו". במקרה שבנוגע אליו שאל דוד המלך שאלה זו, כתוב את מי הוא רצה להציל, מפני מי הוא רצה להציל, ומהו "ממון חברו". (6 נקודות)
- ג. על פי ההסבר של רבנן ואיתימא רבה בר מרי, התשובה של הסנהדרין לדוד המלך מבוססת על הפסוק "חבל ישיב רשע גזלה ישרם" (יחזקאל, ל"ג, ט"ו).
- הסבר את התשובה של הסנהדרין, והסבר כיצד היא נלמדת מן הפסוק. (6 נקודות)

6. המדליק בתוך שלו

- "המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדלקה... ר"ש אומר שלם ישרם המבעיר את הבערה הכול לפי הדלקה".
- א. "המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדלקה..." — הסבר את המקרה ואת הדין לפי אחת משלוש הדעות הראשונות במשנה. (5 נקודות)
- ב. (1) על פי ההווה אמינא של הגמרא, הסבר את דעתו של רבי שמעון. היעזר בפירוש רש"י על המשנה.
- (2) הגמרא הקשתה על ההווה אמינא ממשנה אחרת.
- העתק את שת המילים האחרונות של המשנה האחרת, והסבר את קושיית הגמרא.
- (8 נקודות)
- ג. הסבר את דעת רבי שמעון שבמשנתנו לפי מסקנת הגמרא. (5 נקודות)

7. קטע שלא נלמד

לפניך קטע מן הגמרא במסכת בבא קמא, דף ל, ע"א.

למד את הקטע, וענה על השאלות שאחריו. היעזר בפירוש רש"י.

ביאור המילים: המצניע – המחביא, הטומן

קוצותיו – הקוצים שלו

לאסוקי אדעתיה – להעלות על דעתו

ראשי תיבות: דה"ל – דהווה ליה

המניח פרק שלישי בבא קמא

ת"ר המצניע קוצותיו וחכיותיו
לתוך כותל של חבירו ובא בעל כותל וסתר
כותלו ונפל לרה"ר והזיקן חייב המצניע א"ר
יוחנן לא שנו אלא בכותל רעוע אבל בכותל
בריא המצניע פטור וחייב בעל הכותל אמר
רבינא זאת אומרת המכסה בורו בדליו
של חבירו ובא בעל דלי ונמל דליו חייב
בעל הבור

כותל רעוע. דה"ל
למצניע לאסוקי אדעתיה שכותל זה
עומד לסתור: וחייב בעל הכותל.
דה"ל לאצנעיהו: בדליו של חבירו.
כסוי צור של חבירו: חייב בעל
הצור. כדאמרין צמניע קוצותיו,
דהיינו צור, בכותל רעוע של חבירו
וסתר זה את כותלו דחייב המצניע
והכא נמי איצני ליה לאסוקי אדעתיה
שזה יכול את דליו:

א. "ת"ר המצניע קוצותיו וחכיותיו... וחייב בעל הכותל".

על פי רבי יוחנן, באיזה מקרה יהיה המצניע חייב, ובאיזה מקרה יהיה בעל הכותל חייב? נמק את תשובותיך.
(8 נקודות)

ב. (1) "אמר רבינא... חייב בעל הבור".

הסבר את המקרה שבדברי רבינא, והסבר מדוע בעל הבור חייב במקרה זה.

(2) "אמר רבינא זאת אומרת...".

כתוב לאיזה מקרה השווה רבינא את המקרה שבדבריו, והסבר את הדמיון בין המקרים. היעזר ברש"י.

(10 נקודות)

עליך לענות על שאלה 8 — בקיאות או על שאלה 9 — עיון, לפי התכנים שלמדת.

בקיאות (ללומדים 8 דפי גמרא ורש"י) (10 נקודות)

אם בחרת בשאלה זו, ענה על אחד מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף — 10 נקודות).

8. א. בעל חיים שהזיק

"אתא שונרא קטעיה לידא דינוקא נפק רב ודרש חתול מותר להורגו ואסור לקיימו ואין בו משום גזל ואין בו משום השב אבדה לבעלים".

(1) I. "אסור לקיימו" — על פי הגמרא, דין זה לכאורה מיותר. הסבר מדוע הוא לכאורה מיותר.

II. "ואין בו משום השב אבדה לבעלים" — הסבר מהו החידוש בדין זה של רב.

(2) "מיתבי רבי שמעון בן אלעזר אומר מגדלין... חתולין...".

הגמרא הקשתה מברייתא זו על דברי רב. הסבר קושיה זו ואת התירוץ לקושיה זו.

ב. הלוקח בית בארץ־ישראל; מת מצווה קונה מקומו

(1) I. באיזה אופן מותר לכתוב בשבת שטר מכירה כדי לקנות בית מגוי בארץ־ישראל?

II. "ואע"ג דאמירה לנוכרי שבות היא משום יישוב ארץ־ישראל לא גזרו ביה רבנן".

הסבר בלשונך את דברי הגמרא. בתשובתך הסבר את המושגים האלה: "אמירה לנוכרי", "שבות".

(2) אחד מן התנאים שהתנה יהושע בן נון הוא: "מת מצווה קונה מקומו".

הסבר תנאי זה.

ג. תועה בין הכרמים

(1) " ... וכן הוא שתועה בין הכרמים מפסיג ועולה מפסיג ויורד עד שיעלה לעיר או לדרך".

הסבר מהו החידוש בדין זה.

(2) I. על פי הגמרא, סיוע לאדם שתעה בין הכרמים הוא מצווה מדאורייתא.

כתוב מניין לומדים זאת מן התורה, והסבר את הלימוד.

II. על פי דין תורה, כיצד יש לסייע לאדם שתועה בין הכרמים?

עיון (ללומדים 6.5 דפי גמרא בתוספת עיון במקורות) (10 נקודות)

אם בחרת בשאלה זו, ענה על אחד מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף – 10 נקודות).

9. שומר אבדה

א. (1) על פי בעלי התוספות, העוסק במצווה פטור מן המצווה דווקא בשעה שמתעסק במצווה הראשונה

ואינו יכול לקיים את שתיהן.

הסבר את אחת ההוכחות שבעלי התוספות מביאים לדבריהם (מגמרא או מסברה).

(2) עיין בדברי הר"ן שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

לפיכך נראה לי דהעוסק במצווה פטור מן המצווה אף על פי שיכול לקיים את שתיהן... כל שהוא עוסק

במלאכתו של מקום לא חייבתו תורה לטרוח ולקיים מצוות אחרות אף על פי שאפשר.

(רבנו ניסים, הר"ן, מסכת סוכה, דף יא ע"א מדפי הרי"ף)

הר"ן חלק על דברי בעלי התוספות. כתוב את דעתו של הר"ן, והסבר את סברתו.

ב. נזקי אש

(1) "ת"ר ליבה וליבתה הרוח אם יש בליביו כדי ללבותה חייב ואם לאו פטור".

על ברייתא זו הקשתה הגמרא: "אמאי ליהווי כזורה ורוח מסייעתו".

רבא תירץ: "כגון שליבה ברוח מצויה וליבתו הרוח ברוח שאינה מצויה".

הסבר מדוע המלכה פטור במקרה זה.

(2) הרב צבי שפיץ דן במקרה שאדם שרף קוצים בחצרו והאש התפשטה ונגרם נזק.

עיין בדברי הרב צבי שפיץ שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

אם האש התפשטה לכל עבר מחמת הרוח שהייתה בשעת הדלקת האש, או מחמת רוח שבאה

אחר כך, אולם הייתה בעוצמה כזאת ששכיח שתהיה באותה עונה – מדליק האש שלא נקט אמצעי

זהירות מתאימים, חייב לשלם עבור נזקי האש. אולם אם האש התפשטה מחמת רוח חזקה שהגיעה לאחר

שהאש הודלקה, ולא שכיחה רוח בעוצמה כזו באותה עונה... נחשב הדבר כמכה בידי שמיים, וזהו אונס.

לפיכך מדליק האש פטור.

(הרב צבי שפיץ, משפטי התורה – בבא קמא, סימן צד)

אדם הדליק אש, והרוח שנשבה לאחר מכן גרמה להתפשטות האש ונגרם נזק.

I. באיזה מקרה יהיה מדליק האש חייב, ומדוע?

II. באיזה מקרה יהיה מדליק האש פטור, ומדוע?

(שים לב: סעיף ג של השאלה בעמוד הבא.)

ג. לא תחמוד

(1) עיין בדברי הרב אברהם אבן עזרא שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

לא תחמוד – אנשים רבים יתמהו על זאת המצווה, איך יהיה אדם שלא יחמוד דבר יפה בליבו כל מה שהוא נחמד למראה עיניו? ועתה אתן לך משל: דע, כי איש כפרי שיש לו דעת נכונה, והוא ראה בת מלך שהיא יפה, לא יחמוד אותה בליבו שישכב עימה, כי ידע כי זה לא ייתכן... ככה כל משכיל צריך שידע, כי אישה יפה או ממון לא ימצאנו אדם בעבור חוכמתו ודעתו, רק כאשר חָלַק לו ה'... ובעבור זה, המשכיל לא יתאוה ולא יחמוד. ואחר שידע שאשת רעהו אסרה ה' לו, יותר היא נשגבה בעיניו מבת מלך בלב הכפרי, על כן הוא ישמח בחלקו ולא ישים אל ליבו לחמוד ולהתאוות דבר שאינו שלו, כי ידע שה' לא רצה לתת לו, לא יוכל לקחתו בכוחו ובמחשבותיו ותחבולותיו, על כן יבטח בבוראו שיכלכלנו ויעשה הטוב בעיניו.

(הרב אברהם אבן עזרא, שמות, כ', י"ג)

מצוות "לא תחמוד" מעוררת תמיהה בקרב אנשים רבים, והרב אברהם אבן עזרא עונה על תמיהה זו באמצעות משל. כתוב את המשל, והסבר את הנמשל.

(2) עיין בדברי הרב נחום רבינוביץ' שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

איסור החימוד הוא כפי שהגדיר רבנו [הרמב"ם] בספר המצוות: "האזהרה שהוזהרנו מלהעסיק מחשבותינו בתחבולות היאך לרכוש קניין של זולתנו מאחינו, וזה הוא אמרו יתעלה 'לא תחמוד בית רעך'" (ספר המצוות לרמב"ם, מצוות לא תעשה רסה). עצם זה שמעסיק את מחשבתו הוא האיסור. אומנם אינו מתחייב בלי שיעשה מעשה, אך אין זה כי אם תנאי ואיננו חלק מהותי מעצם האיסור... מעשה הלקיחה איננו העבירה על איסור החימוד אלא העסקת מחשבתו בתחבולות כיצד יוכל להשיג את החפץ.

(הרב נחום רבינוביץ', יד פשוטה על הרמב"ם)

הרב נחום רבינוביץ' הסביר את דברי הרמב"ם.

על פי הרב נחום רבינוביץ', מהו האיסור "לא תחמוד", ומהו התנאי שבו אדם יתחייב על איסור זה?

בהצלחה!

מדינת ישראל
משרד החינוך

נספח — חוברת דפים ממסכת בבא קמא

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא על פי תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 8-2 — דף נה, ע"ב — דף נח, ע"ב
עמודים 16-10 — דף נט, ע"ב — דף סב, ע"ב
עמודים 22-18 — דף עט, ע"ב — דף פא, ע"ב

עין משפט
נר מצוה

(א) 'עיר תוס' לקמן ט: ד"י
 (ב) 'עיר לקמן נח
 תוס' ד"ה שמין ותוס' ב"י
 ט: ד"ה שמין, ג) לע
 מה: לקמן ט: (ועיר תוס
 שבת נב. ד"ה קשרה
 ד) לעיל ב: ה) [תוספת
 שזועות פ"ג ע"ש
 ו) [שמות כב],

הבונם צאן לִידֵּר. זה היה ראוי לשנות לעיל בהדי מיילי דשור
ללא היה לו להפסיק במיילי דבור אלא אגב דתנא נפל
לצבור והבאיש מימיו תנא בתריה מיילי דבור א"נ מיילי דבור ראוי
לשנות מחילה קודם שיסנה דיני שמירה וגם דיני אש היה ראוי לשנות

מאן תנא מועד בשמירה פחותה
סגי ליה. לא צעי למימר
דמתני' בין צהם בין צמועד וכד"ר
בין יעקב בפרק ד' וז' (לעיל דף מה):
דמשמע ליה דמתני' צמועד לחודיה
איידי מדנקט כאן דלזין רגילות להיות
דבחי ביה אלא ש' וברזא ברייתא

[illegible]

התורה מיעמה בשמירתם.
ואע"ג דלעיל צפ"צ

מוסף רש"י

שָׁבוּן בֵּית סֹאֵר בִּהּ
 דַּדְהָא. וְלֹאן מַחֲדָקִין
 לְהִיטֵי שְׁמֵין הָאֵלֶּיךָ לְגַדֵּי
 מִן הַיָּמָה הַשְּׁעוּרָה וְ
 שְׁנֵאֲלֵהָ, אֲלֵהּ מִן תַּסְרֵךְ
 חֵין כֵּלָהּ מִדְּמֵיָהּ אֵין
 הֵין אֵין לְתַסְרֵךְ הַקֶּרֶקֶרֶקֶר
 וְהֵין וְהֵין, מִן תַּסְרֵךְ
 דְּמֵיָהּ גְּבִשְׁלִי אֲלֵהּ עֵרֻגָה
 וְהֵין, דְּרֵיטֵי קוֹלָהּ גְּבִיָּה,
 דְּהֵלֵךְ לְקוֹטֵק מְרֵיָהּ
 יִיחֹטֵךְ כֶּקֶר, וְזִכְרֵהּ מוֹעֵט
 וְהֵין תַּסְרֵךְ מִתְּמֹת מְרֵיָהּ. (א.ס.)
 וְהֵין יִיחֵר מִפְּחוֹמֵהּ, לֵהּ
 שְׁטֵינֵה לְעֻמּוֹד בְּרוֹחַ מְלֵיָהּ
 שְׁנֵאֲמֵר. (ש.ס.)
 וְלֵאן יִשְׁמֹרֵהָ, בְּעִלְיוֹן
 בְּמוֹעֵד חֵינִי, מוֹעֵט מְרֵיָהּ
 מְשִׁרֵהָ. (ש.ס.)
 אֲזִין לֹא שְׁבוּרָהּ, לְמוֹעֵט,
 אֲלֵהּ סִכְן. וְאִשְׁלֵי שְׁמֵין
 מְשִׁרֵהָ מְעוֹלֵה וְהֵין
 הִסְכֵּן לֵהּ, אֲלֵהּ חֵין מְרֵיָהּ
 מְשִׁרֵהָ, דְּבִדֵּהּ, לְיִיחֵר
 מְשִׁרֵהָ חֵינִי
 מְשִׁרֵהָ שְׁטוֹר, וְלֵהּ
 מִתְּמֹת מִן שְׁטוֹר, וְהֵין
 מְשִׁרֵהָ מִן חֵין, אֲלֵהּ
 מִן שְׁטוֹר מְרֵיָהּ אֲדֵהּ. (א.ס.)
 וְחֵינִי דְּרֵיטֵי שְׁטוֹר.
 פְּרֻעוֹתָהּ לְשֵׁלֵן לְרֻעֵיָהּ,
 שְׁנֵאֲמֵר לְהַסְכֵּן כֵּין תִּרְאֵלֵהּ
(א.ס.) (א.ס.)

11

ויצאה והזיקה פטור בלא געל
בפניה כראוי ויצאה והזיקה חייב בנפרצה

כראוי א"ר מני בר פטיש מאן תנא מועד

מיעטה בשמירתן ואלו הן בור ואש שן
 וירגל בור דכתיב² כי יפתח איש בור או כי

הוא ש"מ: תניא ^אאמר ר' יהושע ארבעה מדניי אדם וחי"ב בדניי שמים ואלו הן ה

והכופף קמתו של חברו בפני הדליקה והיודע עדות לחברו ואינו מעיד לו: בהמת חברו ה"ד אילימא בכותל בריא

מר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור
ני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו
חבירו בפני הדליקה והשוכר ערי שקר להעיד
ואינו מעיד לו: אמר מר הפורץ גדר בפני
לימא בכותל בריא כדני אדם נמי יתייב "אלא
בכותל

יִי אֱלֹהֵינוּ בְּרִינֵי אָדָם נְמִי לְיָחִיב. כִּי אֲכֹתֵל לִדְבָרָהּ וְדָלִי לֹא מִיִּחִיב
לִדְלֵא אֲכֹתֵל וְאִם נָהִי לְחִיב אֲכֹתֵל נִימָא דְפִטְוֹר מִדְּמִי אִם קָאִי
זוּ בְּהִמָּה אוּ בְּכֹתֵל אֲבָל כְּשֶׁמֶתְרָךְ בְּכֹתֵל רַעוּעַ אַע"ג דִּלִּין דּוּמָה
מִגִּיהָ אוּ אֲפִילוּ בְּרוּחַ שְׁאִינָה מִזִּינָה מ"מ שִׁיךְ לִמְתֵּי חִיב דְּמִי
נֶקֶט פְּסִי בְּהִמָּה חֲצִירוֹ וְלֹא נֶקֶט הַפּוֹרֵךְ גֹּדֶר שֶׁל חֲצִירוֹ לִדְבָרֵינוּ
י קָאִי מֵאִי קַעֲצִיד מִשְׁמַע דְּחִיב צִדִּי שְׁמִיס קָאִי נְמִי אֲכֹתֵל י"ל
נְמִי אִם ס"ד כָּל הַקּוֹדֵם בְּמִזְנֵה זֶה וְאִין לֹזֶה לְהִנִּיחַ מִלְּסַתּוֹר
כְּלוּמָר לְמַסְתֵּר וְלִמְסַל קָאִי: [וְעַי' מוֹס' סְנֵהֲדִין עו. ד"ה מִקְּרִין
אֲלִילֵמָא]

ומתחלה כתיב ובערה ש"מ (ב) אדלדס נמי קאי: אֵילִימָא בְּכוֹתָא
 גדר בעלמא דאין זה אלא גרמא בעלמא וי"ס שכתוב בהן
 אלא שייך למתני פטור מדניי אדם אם היה שום חיוב
 שישתחייב בדניי שמים על הכותל שהוא רשע כל כך שיפול ברוח
 שמים כיוון שיש דבר שהוא חייב בו כגון הבהמה והשחא א"ש
 מייחייבם דפרישית והא דקאמרי לקמן מהו דפמא דכיון דלמס
 לה"ק כיון דלמסתר קאי שהבעלים מצווין לקטוריה שלא יפול על
 צהמת חצירו ודביני שמים נמי לא לייחייב קמ"ל אי נמי

דפי הגמרא לקוחים ממהדורת וגשל, באדיבות הוצאת וגשל. כל הזכויות שמורות.

תורה אור השלם

1. אלו נרדע כי שור הנאכל
2. חמור מכול שולל את אור
3. ישירו ויחזקו שולל שלם
4. שלם שור תלת השור
5. דמות דקה לו:
6. שמות את כל
7. ובי יקח איש אור
8. כי יתר איש שור
9. יבטור ויפול כשור נור
10. שמות את כל
11. כי תצא אש ויפאצא
12. וישו ויפאצא ידו
13. הקצת את כל שולל שלם
14. חסד הדברים:
15. שמות כה ה
16. כי יבער איש שדה א
17. כח שלח את עיניו
18. ובער שדה אתר מיער
19. שדה וימסך כרמו
20. שמות כה ה
21. אשריכם ורעי לכל
22. כח שלח את עיניו
23. ויחמור:
24. ויחמור:
25. ויחמור:
26. ויחמור:
27. ויחמור:
28. ויחמור:
29. ויחמור:
30. ויחמור:
31. ויחמור:
32. ויחמור:
33. ויחמור:
34. ויחמור:
35. ויחמור:
36. ויחמור:
37. ויחמור:
38. ויחמור:
39. ויחמור:
40. ויחמור:
41. ויחמור:
42. ויחמור:
43. ויחמור:
44. ויחמור:
45. ויחמור:
46. ויחמור:
47. ויחמור:
48. ויחמור:
49. ויחמור:
50. ויחמור:
51. ויחמור:
52. ויחמור:
53. ויחמור:
54. ויחמור:
55. ויחמור:
56. ויחמור:
57. ויחמור:
58. ויחמור:
59. ויחמור:
60. ויחמור:
61. ויחמור:
62. ויחמור:
63. ויחמור:
64. ויחמור:
65. ויחמור:
66. ויחמור:
67. ויחמור:
68. ויחמור:
69. ויחמור:
70. ויחמור:
71. ויחמור:
72. ויחמור:
73. ויחמור:
74. ויחמור:
75. ויחמור:
76. ויחמור:
77. ויחמור:
78. ויחמור:
79. ויחמור:
80. ויחמור:
81. ויחמור:
82. ויחמור:
83. ויחמור:
84. ויחמור:
85. ויחמור:
86. ויחמור:
87. ויחמור:
88. ויחמור:
89. ויחמור:
90. ויחמור:
91. ויחמור:
92. ויחמור:
93. ויחמור:
94. ויחמור:
95. ויחמור:
96. ויחמור:
97. ויחמור:
98. ויחמור:
99. ויחמור:
100. ויחמור:

הגהות הב"ח

(א) תום ד"ה עד וכו'
ש"מ דאדם נמי:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה אי כותל
כו' ואברהמה כו'. כ"צ וכן
פי' תוספות כאן ובסנהדרין
אבל כתבו שם ד"ל דגם
אברהמה חייב ול"ל למתני
דמ"י בנזיקה וכו' ד
הרמ"ה. והרמב"ם כ' דאף
בנזיקה מחייב כאן משום
דמתכוין (ועי' בהגר"א סי'
שלו סת"ח וס"ק י'):

רבינו חננאל

פרק ששי: הכונס
הכונס צאן לדידו. הפורץ
גדר לפני בהמת חבירו כו'.
בדיני אדם נמי [יהא]
חייב. והאיכא הנותן סם
המות בפני בהמת חבירו
פטור מדיני אדם וחייב
בדיני שמים. ויש ספרים
דמייט' ליה הכא בהנך
דקאמו ותו ליכא, וכך היא
בפרק' ז"ל.

17111122

הכונס פרק ששי בבא קמא

נו.

עין משפט נר מצוה

יד א ב ג מיי פ"ד
מחלוקת מ"מ הל' יד
סמך עין סט טושי"ע ח"מ
סי' מ"ח ספק ח"מ
בז ד מיי שם טושי"ע שם
ספק טו:
בז ה מיי פ"ד מ"מ הלכות
עדות הלכה א סמך
לאחין כח טושי"ע ח"מ סי'
ל ספק ב:
י ד מיי שם טושי"ע שם
כ"מ: כ"ה:
יח ד מיי שם סמך שם
וטושי"ע שם:
יב ח מיי שם סמך שם
טושי"ע ח"מ סי' כח
ספק א:
ב ט מיי פ"ד מחלוקת
עדות הלכה א סמך
עין קח טושי"ע שם ועין
כ"מ: כ"ה:
בא י מיי שם פ"ד הל' ז
סמך שם טושי"ע שם:
בב ב מיי פ"ד מחלוקת
ועדות הלכה א ועין
כ"מ: כ"ה:
בג ל מיי פ"ד מחלוקת
ממון הלכה א סמך
עין סט טושי"ע ח"מ סי'
מח ספק ז:
בד מ מיי פ"ד מחלוקת
חובל וחוקי הל' ז סמך
שם טושי"ע ח"מ סי' כח
ספק ז:
בה ג מיי פ"ד מחלוקת
ממון הלכה א סמך
עין סט טושי"ע ח"מ סי'
שט ספק א:
בו ח מיי שם הלכה
טושי"ע שם ספק ה:

מוסף רש"י

העושה מלאכה במי
חטאת, שקל כנגד
מסקולות, ופרה וכל מעשה
נפסלים במלאכה (ויקרא
נח). מי חטאת דברה
אדומה וכן פרה עולה
נפסלין במלאכה, דכתיב
(מגדבר יט) אשר לא עלה
עליה עול, ובמי חטאת
כתיב למשפחת למי נדה,
ותמיא כספרי מה ח"ל,
שיכול און לי שמהא מלאכה
פוסלת אלף בפרה וממין
אף בנים מ"ל למשפחת
למי נדה, כלומר סייזו
משומרו לך וכל נדר
אחר (גיטין ג). פטור
מדיני אדם, לשלם והויב
בדיני שמים, פריעות
לשלם לטעמים שמתקין
לנפסל את יסורא (שם).
נשברה כדו ב' והויב
בדיני שמים, משום דלא
סליק (ועי' בס.).

מסורת הש"ס

(א) לקמן נח. גיטין נח.
(ב) לעיל מ"ג: א לקמן נח;
(ג) קדושין כד: לקמן נח;
(ד) לעיל כח: לקמן נח: כ"מ
פ"ד: (ו) נקדושין מב:
סנהדרין כח. תמורה כה.
נדה ד"ה: (ז) רש"י מ"ג,
(ח) לעיל כח: וש"מ,
(ט) נמנחות מ"ה: (י) נלקמן
ס"ה: (י"ד) ד"ה סוף, (י"ז) נלקמן
מקלף.

תורה אור השלם

1. ונפש ב' החטא
ושמעה קול אלה ודא
עד או דאך או דאך אס
לוא יגיד ונפש ענוה.
ויקרא ה א

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פשיטא וכו'
כשעבר על שבתות
דבר שאל לא יגיד:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אס לא יגיד
וב' ועוד ק"ל. ממה לו
הא בלמח הוכח דעד אחד
מועיל בעדותו לחייב ממון
חייב קרבן שבעה כדאמר
בשבות רפ"ה הכל מודים
בעד סוטה וכו' ובתוס' ריש
סוטה ד"ה כל קטנא בלמח
אמר לא אמרין דהוא עד
היינו ב' דוקא. וע"ש מה
שחילוק אלף לנשי' דכ"ב
לקטטא דמילתא דהוא עד
היינו ב' דוקא ל"ע:
ד"ה פטור וכו' החוק
שאנו ניכר לא שמה
הזק. קשה לנשי' רש"י
תמלה העושה מלאכה
שקל בן משקלות וכו'
אף למדי' דשמה הזק
פטור ע"ש בגיטין ו"ע:

רבינו חננאל

תחלתו בפשיעה וסופו
באונס. דכיון דשבתה
בחמה כל טעוקי דאית
לה. פי' ערמה.

בכונס רעוע. דלא אפסקיה דלמסתר קאי: דמטי ליה. כשכפפה
הגיע זה הדליקה: כרוח מאויה. הרי נדיים הצעיר ונדיני אדם
ניחייב: כרוח שאינה מאויה. דמדי דלא סלקא אדעתיה היל:

טמון אימסר. שפסקה קמת חבירו בסדינין כשראה דליקה אכלה
והוא לא שלח את הצערה ושוייה
טמון וגרס להפסיד את הניזק
ולפטור את המצער דפטור על טמון
באש: לנפשי. להוציא ממון מחבירו
לעצמו: ממונא נעי לשומי. אותו
ממון שהוציא חייב להחזיר: להצריה.

שכר עדי שקר להוציא מנה מראובן
לשמעון: פשיטא דאורייתא הוא.
דחייב דניי שמים: אס לא יגיד.
בתי קא משמע מדקפיד להגדה
משמע שאינו מגידין מתחייב זה ממון
ועוד ק"ל (פוסט דף ב): כל מקום
שלאמר עד הרי כלן שני עדים עד
שיפטר לך הכמוז אחד דכתיב לא
יקום עד אחד באש (דברים יט):
אלא נדה. שמתחייב שבעה ונדיני
שמים מתחייב דלי הוה מסקיד מחייב
ליה שבעה ולמלא לא הוה משתבע

בשיקרא ומשעל: וכו' ליה. דחייבין
דניי שמים: העושה מלאכה נמי
חטא. ששקל כנגדן משקלות במסכת
גיטין (דף נג). והן נפסלין במלאכה: פטור
מדיני אדם. דהזקן שאינו ניכר לא
שמה הזק. וכולהו הני חיובי מתחייב
נינה: המציעים. מקע לו באזנו פתאום
וצעתו דלא עזב זיה מעשה בגופו:
ר"מ מחייב כהנין. פלוגמיהו מיפירשא
בהנמי את הכד (לעיל דף נג). בנתקל
פושע ובמפקיר מקוין: אלף כסוי
כסוי. שלם תצער זה האש
מהר: דכרי הרצ שומעין. והיה להם
שלם יעידו: והוא שחטרה. הא דמתן
נפלה בלילה פטור כגון שחטרה
הבהמה והפילה הכותל דאנוס הוא:
אלה לא חטרה. אלף נפלה נפלה:
תחילתו בפשיעה. אלף נפלה דעבד
למיפל: וסופו באונס. דהא לא נפלה
אלף חטרה: הניחא למאן דאמר
כו'. פלוגמא היא בסוף המפקיד
(ב"מ דף מב). תרי לישני דש"ס אליבא
דבר יוסף: ה"ג אלף מחייב בכונס
כמה לא ואפילו לא חטרה: הניחא
חטרה. ובכונס כריא: פתלתו
בפשיעה. שהניחה בחמה ופשיעה
היא אלף פתחת הדלת דלמדין
לקמיה לא תחזיקו שכיולה לעשות
עושה אגב זערה: וסופו באונס.
שחטרה: טלדקא. תחזיקו:
כיון

בכונס רעוע כי חטרה אמאי פטור תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא
הניחא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אלף למ"ד תחילתו
בפשיעה וסופו באונס חייב מאי איכא למימר אלף מתני' בכונס בריא
ואפילו לא חטרה וכו' איתמר דרבה אסיפא איתמר הניחה בחמה או
שמסרה לחרש שומה וקמן ויצתה והזיקה חייב אמר רבה יואפי' חטרה
לא מבטיא היכא דלא חטרה דכולה בפשיעה הוא אלף אפי' חטרה
נמי מהו דתימא הוויא לה תחילתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דכולה
פשיעה היא מ"מ דאמר ליה מידע ידעת דכיון דשבקתה בחמה כל
טלדקא דאית לה למיעבד עבדא ונפקא: הוציאה לסמים לסמים חייבין:
פשיטא

חייב דניי שמים ושמה און כל כך חידוש: ב"מ י"י בסיתיה. וא"ת גלוי וידוע למקום למה נתכוין אס לטובה אס לרעה וי"ל דאפי'
במתכוין לטובה שלא ימסר לשוק ויכול להליל בעל הבית כמון כך מ"מ דניי שמים חייב דאיעבי ליה לאדורורי ולאסוקי אדעתיה שלא יבא לו
הפסד נכר: מ"ה דתימא הוויא לה תחלתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דכולה בפשיעה היא. ק"ק דה"ל למימר מהו דתימא כולה אונס הוא
וכגון שנעל כל כך יפה שאינה יכולה ללכת אלף בחמירה קמשמע לן דפושע הוא אלף חמירה שהניחה בחמה:

אי"מא דמטיא ליה ברוח מצויה בדיני אדם נמי ל"חייב. וא"ת
כיון שאין חילוק בין מקרב דבר אלף האש וזין מקרב
האש אלף הדבר אמאי אמרין בפרק כל הנשפין (סנהדרין דף עו.
ושם) כפתו במקום ספק חמה או זינה לזא פטור ליחייב למ"ד

אשו משום חזיו וכן כפתו לפני ארי
וי"ל דודאי אי כפתו והציאו במקום
ספק חמה או זינה לזא או ארי
חייב אלף התם מייירי שכפתו במקום
סהיה ולא חזיו ממקומו ולא הו
מנמלס הואיל והחמה והזינה והארי
אין עליו צנעת כפיתה וההיא
דאחמיל עליה דקא דמיא אפילו
כפתו והציאו שם ואח"כ אחמיל
פטור דדמי לזרק מן ותרס דידו
ואפילו קדס הוא ונטלו פטור וא"ת
היא דהשיך זו את הנמש דפטור
למ"ד מעצמו הוא וטמא אלא פטור
לפי מה שפירש צנעתמין דפי פרה
(דף כג). ששם ידו לתוך פיו
והשיך ליחייב משום אשו דודאי הנמש
זיק האדם וי"ל דאלי התם שאין
האדם עדיין צנועל:

ממונא בעי דלשומי. וכו' תימא
פטור מדיני אדם משום
דלא ידעי' שהם עדי שקר מ"מ כיון
שאלם היינו יודעין שהם עדות שקר
משלם און שיק למיתני פטור מדיני
אדם: אלא דלחבריה. כגון שאין
לחבריה מה לשלם או שהלך למדין
היס או כגון שאין אנו יודעים שהם
עדי שקר ודוקא שוכר אלף אמר
פטור מדיני שמים דסבור שלא ישמעו
לו דאין נראה לומר דנקט שוכר
לאשמועינן דאפי' שוכר פטור מדיני
אדם שאין זה שום חידוש ולקמן לא
עבד ריכוחא אלף מדיני שמים ועוד
דנפיקרין נתן (דף נט). השולל את
הבערה צד חש"ו פטור מדיני אדם
וחייב דניי שמים שלם צד פקח הפקח
חייב משמע דשולל פטור אף מדיני
שמים: פשיטא אם לא יגיד
ובו' וא"ת ה"מ כשעבר על שבעתו
כדכתיב ושמעה קול אלה וי"ל דה"ק
קרא כשעבר (א) דבר שאלם לא יגיד
היה נושא עון או יצא קרבן שבעות
אלף בלא שבעה נמי איכא נשיאות
עון כדמוכח במתני' בלחך דיני
ממונות (סנהדרין דף לו): ודוקא צ"ד
דכשאוברים און אנו יודעים להעיד
שז אונס יכולין להעיד דכיון שהגיד
שז אנו חזר ומגיד והיינו אס לא
יגיד דקרא אלף מוך לז"ד אין לחוש
שיכול לחזור ולהעיד:

העושה מלאכה במי חטאת.
עד שלא נתן האפר
כדמייא במ"ס פרה (פ"ד מ"ד) פרה
נפסלת במלאכה עד שמתעשה אפר
והמלאכה פוסלת בנים עד שיסים
האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול
אף קדשן מ"ל למשמרת למי נדה
ולא כעבר מי נדה: פטור מדיני
אדם. צ"ד הנזקין (גיטין ג). פריך
מנייה למ"ד הזקן שאין ניכר שמה
הזק: אבל הני אצטריך ליה.
וא"ת הנותן סס המות נמי חידוש הוא
למיתני כדאמרין לעיל (דף מ):
דאפילו סס המות דלא עבדא דאכלה

תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא
הניחא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור אלף למ"ד תחילתו
בפשיעה וסופו באונס חייב מאי איכא למימר אלף מתני' בכונס בריא
ואפילו לא חטרה וכו' איתמר דרבה אסיפא איתמר הניחה בחמה או
שמסרה לחרש שומה וקמן ויצתה והזיקה חייב אמר רבה יואפי' חטרה
לא מבטיא היכא דלא חטרה דכולה בפשיעה הוא אלף אפי' חטרה
נמי מהו דתימא הוויא לה תחילתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דכולה
פשיעה היא מ"מ דאמר ליה מידע ידעת דכיון דשבקתה בחמה כל
טלדקא דאית לה למיעבד עבדא ונפקא: הוציאה לסמים לסמים חייבין:
פשיטא

[illegible]

החזירה למקום שיראנה
כול; ופירק רבה, תרתי
קתני והכי תרתי החזירה
שחרית בעידנה דשכי
בעל אברה במתא דכי
נפיק ועייל חזי לה אינו
חייב ליטפל אלא
החזירה בחרה בעידנה
דלא שכיח במתא ולא חזי
לה ונגבהא ואברה חייב
ומותבי חזי תוב לעולם
הוא חייב דע שחזירו
לרשותו, ופרקי בבבלי
חיים מורידא לך דכון
דנקטו להו נגרא בריתא
כעו נטרותא ויתרית.
בבבלי חיים מורידא הויל
ואנקטא נגרא בריתא. פ'
לימד אותה הלך ברגליה
חזן דליר.

מא

מסורת הש"ס

(א) [נדרים לג. ב"ב גג.],
(ב) [ב"מ גג. א.] [ג. ונליל כא]:
(ג) [ש"ס, דף ע"ב חסדיו],
(ד) [ש"ס, דף ע"ב חסדיו],
(ה) [ש"ס, דף ע"ב חסדיו]

גליון הש"ס

נב"א יב"ע לך עבדיו, עין
נב"מ דף ע"ב חסדיו
ד"ה יב"ע לך:

רבינו חננאל

אמר רב כהנא לא שנו אלא
באותה ערוגה, אבל
מערוגה לערוגה משלמת
מה שהזיקה, ורבי יוחנן
אמר אפילו מערוגה
לערוגה וכו', ופ"ח דצ"ל
קיימא לן כר' יוחנן, אלא
כיון שיצאה לדעת אע"פ
שחזרה שלא לדעת וכו'.
ור"ח ד"ל פ"י אף על פי
שחזרה שלא לדעת בעלים
כגון ששמונה כראוי
שנעלו בבניה ויצאה או
קשרה ויצתה והלכה
ונכנסה שם בבניה ברצונה,
ע"כ.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נח.

א"נ מבריה ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא. וא"ת והרי פורע חובו לחשבינן ליה מזבית ארי נכסי ארי חבירו לית ליה פסידא וי"ל דהכי פ"י מזבית ארי מנכסי חבירו מדעתו וכיון דמדעתו אפי' אית ליה פסידא כמו פורע חובו חשיב מזבית ארי הארי שלא מדעתו א"נ מזבית ארי מנכסי חבירו אפי' כשאינו מדעתו אלא חבירו מכריחו להזבית ארי מעדו ליה ליה פסידא למזבית הארי אית ליה פסידא וכיון דאיתא תרתי שלא מדעתו ורית ליה פסידא לא חשיב מזבית ארי אלא מזביתו אפי' אית ליה פסידא או שלא מדעתו ולית ליה פסידא חשיב מזבית ארי ואין נותן לו אפי' שכרו וא"ת דבסוף השוכר [את] הפועלים (ב"מ ג'): אמר דשומר חנם שיהיה לו לקדם בדברים ומקלות ולא קדם חייב ומפרש שומר חנם חנם וש"ס בשכר ומסין דחור ונוטל מזה ומשמע דשומר חנם לא מחייב לקדם בשכר אלא כ"ש אם קדם בשכר דשפיר עבד ונותנים לו מה שהזיקו ומסתברא דה"ה איניש דעלמא שאינו שומר וגם שכן ע"כ נטל ואין סברא לחלק בין רועה ע"כ שמוטל עליו להסתפק ולשמור לאיניש דעלמא ועוד אמרין בהגות בתרא (לחן דף קטו): שטף נהר חמורו וחמור חבירו והניח שלו והזיל של חבירו אין לו אלא שכרו ושכרו מיהא שקיל ולא אמרין מזבית ארי בעלמא הוא וכן משיב אפידה שנותנין לו שכר כפועל בטל (ב"מ דף נא: ושם) לא אמר דליהוי כמזבית ארי בעלמא ולא יטול כלום ואין לומר דבכל הנהו

לא מבעיא אכלה דמשלמת. מיהא מה שנהנית אע"ג דלא פשע בשמירתה דהא נהנית: **אכל נחבט.** דאפי' נהיה הזיקא אנוסה הוא: **אימא.** הא בעל השדה מזבית ארי מנכסי חבירו הוא שהזיל את בהמת חבירו שלא נחבטה בקרקע ומזוה הוא דעבד ומיד לא לשקול קמ"ל: **שהחלקה במימי רגליה.** מרה"ר לגינה דאונסא דלא קלקא אדעתיה הוא: לא שנו. דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה שהזיקה: אלא. שאכלה מיד באותה ערוגה שנפלה שם דכיון דאנוסה היא נפילה אנוסה היא נמי באכילתה דכיון דחזיא לתבואה מותה לא מוקמה אנפשה: **אכל הלכה מערוגה לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה:** לא **סימא עד שפאל לדעת.** שידעו הבעלים שפאלה: **ופחור לדעת.** שלא נעל בפניה כראוי: **אלא כיון שיצאה לדעת.** שידעו ביצאמה: **אף על גב שחזרה שלא לדעת.** דהשתא לא סגי לה בשמירה פחותה דאמר ליה כיון דילפא כו': **סחלו בפשיעה.** צללו לידה היה לו לשומרה שלא נתנם ומאכל: **וסופו באונס.** לא היה יודע שחלד: ולאסמטורי

לדעת ותחזור לדעת אלא כיון שיצאה לדעת אע"פ שחזרה שלא לדעת מ"מ דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשלמת להתם רהטא: ירדה כדרכה והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והזיקה במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב פטור מאי מי אמרין כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור או דלמא הכא כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבא לה למילד איבעי ליה לנמורה ולאסמטורי

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי שישיב אצידתו של חבירו אלא פורע חובו אין לנו לעשות תקנה ע"ז זה דהא הכא בשמעתין משמע דאי הוה מדעתו הוה חשיב מזבית ארי ולא היה נוטל כלום אע"פ שהוא מזיל חבירו מן ההפסד לא שנו תקנה וגרסה לר"י דמזבית ארי שאינו נוטל שכר היינו כשאין הדבר ברור שיבא לדיד הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא כן הארי אם לא ואין מזילו אלא מדאגה ומן הפחד שדואג שמה יבא אלא אם הדבר ברור שיבא לדיד הפסד ולדיד דריסת הארי זה מזיל מפי הארי ע"כ נטל שכרו כמו שטף נהר חמור חבירו והן דשמעתין מיייר שהזילו יתקו מנער בעלמא שאין בעל הבהמה רוצה שמחבט בהמתו בארץ ומאטער אע"פ שלא היו דמיה נפחמין בכך ולכן היה נחשב מזבית ארי אי הוה מדעתו ופורע חובו אין מזילו מהפסד דמה שהיה הלוח זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נחשיב לו ואינו מזילו אלא מאער בעלמא וחשיב מזבית ארי א"נ כדמפרש טעמא דירושלמי דכתובות (פ"ג) ונדרים (דף פ"ד) מפייסא הוינא ליה ומחיל לי ואפי' במשכון מפייס הוינא ליה ויהיב לי משכוני ואפי' צ"ח דוחק ע"כ טעמו מסין לה צירושלמי וגרסה דהטעם משום שיכול לומר לו הייתי מוצא הרבה בני אדם שהיו פורעין עבורי כי דרך אהובים שמרחמים על אהוביהם להזיל מן הצער הזה דהיינו מעין אותו טעם והא דקרי בחזקת הבתים (ב"ב דף נא:) מזבית ארי נתן צ"ח והועיל נטל צ"ח והועיל דסבר מינה מיהא והזיל מינה מיהא אע"פ שמהזילה מהפסד שהיה נהר שטופה לא נקט לשון מזבית ארי לענין שיפטר חבירו משכר הברכתו אלא כלומר דאין זה חזקה דאין זה תיקון כמו רפך זה פורחא או נעל וגדר ופרך אלא מגין עליה פורחא שלא תבא לדיד קלקול ורבינו גרשון פסק בתשובה אחת על אנס עכו"ם שאנס ביתו של ישראל ובה ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים חנם אלא רש"י פ"י בהטותין (ב"מ דף נא:) גבי עכו"ם הכא מחמת חוב ומחמת אנופיות אין זו משום סיקריקון שאם החזיק עכו"ם בקרקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אנופיות בגול בעלמא ואינו מסור בידו להגרו אין זו דין סיקריקון אפילו אם שהיה י"ב חדש לא תבא רציע לבעלים כמיקון חכמים אלא מחזיר לו הקרקע בחנם דכיון דאין סיקריקון לא גמר ומקני מדי ואע"ג דשהמה י"ב חדש לא תבא רציע לכוףו הלכך אין מכירת עכו"ם מכירה כלל ור"י אע"כ דלא מבעיא במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חוזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעכו"ם אחר והיה אבוד מן הבעלים לגמרי דלא חשיב מזבית ארי כיון שמזילו מן ההפסד ואפי' קנאו בשויו מזילו מהפסד הוא כמו מקדים בדברים ובמקלות בשכר דאמרין שנותן שכר עד כדי דמיהם וי"מ לכושר דחיותא או לטרחא יתירתא אלא אפי' יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקנות היה חוזר לבעלים בדמים הללו כל שעה שירצו דהשתא אין מזילו מן ההפסד אע"כ אין לדמותו כלל למזבית ארי דכיון שיצא הבית מחזקת ישראל ובא ליד הנכרי וזה מוציא מיד הנכרי ומחזירו ליד ישראל לא דמי למזבית ארי ונוטל מה שהנהו ואומדן היהודים הצורחים מעירים והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן טסקאות ואפי' יש בהן טסקא אם הניח הקרקעות ביד אחרים לפרוע מהן טסקא אומר ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים ונוטל מה שהנהו דאין זה דינא דמלכותא אלא גזילה כי ראינו במדינה שצבידומי שמשפט היהודים לעמוד כמו פרשים בכל מקום שירצו וצדיק מלכותא היו מופסין שלא יחזיקו המושל בנחלת היהודים כשאילו מעירו וכן היו נוהגין בכל ארץ צורגווי"א ואם יש שר שבה לשנות את הדין ולעשות דין לעצמו אין זה דינא דמלכותא שהרי זה הדין אין הגון כלל ודמיה למוכס שאין לו קצבה (לחן דף ק"ה) והיכא שמשבית נכסי חבירו אין דומה כלל למזבית ארי כגון יורה למחן שדה חבירו ונטעו שלא ברשות ומקוף את חבירו משלם רומותיה וכגון ההוא דהאומנין (ב"מ דף ק"ה) השוכר את הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חבירו דנוטל מבעל הבית מה שהנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חבירו למה אין לו אלא שכרו למה אין לו כל הפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות לו תקנה שלא מדעתו אם יראה יתנה (ע"ס) המזיל לשלם חמורו ועוד דע"כ מיייר שיכול להזיל על ידי הדחק דאל"כ לימא ליה מהפסד קושינא כדאמרין התם על חזית של דבש ומי"מ שכרו נותן לו דמסתמא יחיא ליה שכל מי שזיל יטול שכר כל זמן שלא ימחה בידו כיון שאין יכול להזיל אלא ע"י הדחק: **שנו אלא באותה ערוגה.** דכיון שחללת נפילתה באותה ערוגה באונס אינו חייב להעלותה מאותה ערוגה אלא מערוגה לערוגה הוי כשדה אחר: שמיין

עין משפט
נר מצוה
בבא קמא ד מ"י פ"ג
מהלכות מקד ממון
הלכה יא סמן ע"ש סו
טו"ע ח"מ סימן שער
סעף א:
בג"ה מ"י שם הלכה יב
וע"י בהשגות ובמ"מ
טו"ע שם סעף ב:

מסורת הש"ס

עדרו סמדר, ודאן אותה כמה היתה יפה וכמה היא יפה, ולא קתני בששים. אטו בנוקי ממונו מי לא קתאני כי האי גונא, והתני קוטמי נטיעה ר' יוסי אומי' גוזי וזירות שבירושלם אומי' נטיעה בת שנתה שתי כסף בת שתי שנים ר' כסף אכלה חזון כול'.

המשך הנספח בעמוד הבא.

[illegible]

היה ליה לאסוקי אדעתיה שחמור
ר לסייעו הי הם מקלקלים זה את
אסרה תורה. וכשגורם לזרות הרוח
צפני עמנו לא אקרי ^א (וורה) לכן
המסייעתו ולהכי חשיבא הא גרמא
חפור ^ב (צ"ד דף ט. וסג) ^א מאי שאל
הרמיק ואפי' ^א ר' יוסי כמו הרחקת
לומנין מאי אסור וצ"ל הרחקת וכן
בזרמ מוניה וכן משני בלא אפר
גבי מוקין דאש אלא גבי מוקין דאש:
אחא כדי ללבות פטור וימיה הוא:
המחזיר והכי איתא התם אי מה
אף המנה:

הכונס פרק ששי בבא קמא

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) פסחים ב. [וע"ש]
תענית י. [וע"ש]
(ב) [סנהדרין לז. א] ג. לעיל
כז. ד. [לענין סא. א]
(ד) [לענין ק"ח. א] ו. כ"ב. א.
סנהדרין כ. [וענין ע"א]
(ז) [לענין "סוף" גיטין סת.
ד"ה וכמו כ" דלע"פ
שפסוק לא נכנס עדין היו
יודעין מזה כי הכה וע"י
סנהדרין פ"ג. א. [ד"ה א
י"א. ט. ד"ה שגאמר]
(י) [ע"י חוספות פסחים ב.
ד"ה יכנס וחוספות יוסף
סת. ד"ה אמר וחילין א:
ד"ה מהכא]

הגהות הב"ח
(א) נ"ב דלפניהם דור וקא
מביעא:

גליון הש"ס
נ"ב רבא בעידן רתחא.
עין משנת רש"י שיש
ק"ס: שם פ"ו רש"י
דרישין וכו'. ע"י סנהדרין
דף כ. ע"כ תר"ה מלך:
ר"ה שפלאר וכו'.
ש"י ג' ע"י ג' נגן נאמן
לפניו משנת ג' ור"ה
חל"ה ויד לאות ה':

מוסף רש"י

לעולם יכנס אדם בבי
טוב ויבא אדם טוב.
היולא לדרך יכנס טרבי
לביט מלון עזרת הסנה
וורחא ולמחר יתמין עד
הגן תמנה וילא וכו' טוב
לו, שהאר טוב לו שנאמר
בזרי כ"י טוב, ומה ה"ל
טובו, מפני היותו ומפני
הלפנים (פסחים ב.) אי נמי
שלא יפול בצרות ופיקס
שבעה, שלא יעלה עליו
עלילות מרגל אלה או
גנב (תענית י.) דרשאי
לתריוכו, שהיה מועלת
לשנים, כמו (אסתר ג.)
אין שוה להסוס (סנהדרין
לז.). פתח הכתוב בנזקי
ממונו. דמצי כי תלך
אש, דמשמע מעמיה,
וסיים בנזקי גופו.
דקי ליה מעביר (ע"ש)
(ב.) אש, השולא את
הנעירה, משום חציו.
מינו הכתוב, דליו עקבי
דיו מוכן סך (ע"ש ב.).
ומלך פורץ גדר. גלות
אחרים, לעשות לו דרך.
לדור ולכנסו (סנהדרין
כ.). לעשות לו דרך קל
מכיון לפדסו או לכנסו
(יבמות עו.) ולא יזה ימין
ושמאל ויפסיק בפרשת
המלך נפקא לן מקרא,
וגרסה בענין ומדכב
לכלי רוס לנבי מחזי
קדשים, גרסה משל אחי,
כדרישין נמי ויבסן הגדול
מחזי (רש"י ב"ב עס.).

כ"י טוב. צדור חמה וזרחת ילין צמלון ולא יתמין עד שחשך
ולצקר לא ישיכס ללאת עד שיאיר. כי טוב לשנא מעליא האור כי טוב
כלומר טוב הוא ללאת צו וליכנס צו מפני המזיקין והליסטיין: **חרב**
חרבו של מלך המות: **אימה**. אימת מות של מלך ולא בגלוי

כל כך: **רחמא**. דבר: **סכר כיו**.
סמס חלונות: **אס אמרנו** ו'. **בארבעה**
אנשים מזורעים: **דליא ספק נפשות**.
צמקוס שגלה שם: **סא שמע**.
וסיפיה דקרא ועמה לכו ונפלה אל
מחנה ארס אס יחיונו נחיה וגו':
וה"מ דלוי צו נקבה. דהתם משום
נקבה הוא דעבדי: **דשוויא לתרויכו**.
אגדתא ושמתתא דדבר אחד ושניכס
שון זה שמתרו ומתפלו זה: כי
סאל מעמיה. אהנו גרמנו לו
שקלקלו והצטיח הקצ"ה לשלם כאלו
הוא הצעירה: **פסח הכסוב צנוקי**.
שהזיק ממנו דמצי כי תלך משמע
מעמיה שהלך צנוק שלו והלכה
ולקה צנוק של צניו: **וסיים צנוקי**
גופו. שקלא מצעיר צדיס: **משום**
חליו. מוכן סך שמוק למרחוק
דליו גופיה עבד הכה נמי אלו
גופיה עבד ונפקא מיניה לחיבו ד'
דברים אס הווק זה ארס כלאמריין
צ"כ (דף כג.): **אשר בעשר**. סנהדרין
וקי השער: **טמון צאש קמיבעיא**
ליה. מעשה צל לפניו צמחיה שעריו
אנשו גיש של ישראל ונכד לשאל
הלכה אס חייצין לשלם כלים הטמונים
צמכו כ' יהודה או פטורין כריבין:
גדישין דשעורין הוו. אקרא סמין
דמצי (ו) ומה חלקה השדה מלואה
שעורין: **מלך פורץ**. גדר שדה אחרים
לעשות לו דרך ולאלולוסין שלו דלמרי'
צ"כ (דף ק): דרך המלך אין לה
שיעור: **מלואה שעורים** ו'. **דדברי**
הימים: **מלואה עדשים**. צספר שמואל:
ויזיל. שלא יסרפיה הוילי וסכור
להליל את עמנו צממון חציו:
ה"ג.

הרבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת לו לבנות זקנה מלקטת לו
שחורות נמצא קרח מכאן ומכאן אמר להן אי הכי אימא לכו מלתא דשויה לתרויכו כי תצא אש
ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי
אני הציתי אש בציון שנאמר ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ואני
אדויה לה חומת אש סביב ולכבוד אדויה בתוכה שמעתתא פתח הכתוב בנזקי ממונו וסיים בנזקי גופו
לומר לך אשו משום חציו: ויתאוו דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
אמר ר"ג טמון באש קמיבעיא ליה אי כ' יהודה אי כרבנן ופשמנו ליה מאי קא מיבעיא ליה אמר רבא
גדישים דשעורים דישאל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חבריו
שלחו ליה אסור להציל עצמו בממון חבריו אבל אתה מלך אתה [ומלך] פורץ לעשות לו דרך
ואין מוחין בידו ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמרו גדישים דשעורין דישאל הוו וגדישין דעדשים
דפלשתים (ה) וקא מיבעיא להו מהו ליטול גדישין של שעורין דישאל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם
גדישין של עדשים דפלשתים שלחו ליה חבול ישיב רשע גזילה ישלם א"ע פ שגזילה משלם רשע הוא
אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו בשלמא למאן דאמר לאחלופי
היינו דכתיב חד קרא ותהי שם חלקת השדה מלואה עדשים וכתיב חד קרא ותהי חלקת השדה מלואה
שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להני תרי קראי אמר לך דהוו נמי גדישים דעדשים
דישראל דהוו מיטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב ויתיצב בתוך החלקה
ויצילה אלא למ"ד לאחלופי מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלופי בשלמא הני תרתי היינו דכתיב תרי קראי
אלא

לעולם יכנס אדם בבי טוב. מדקדק ר"ת מדמקדים כניסה
ליציאה דנכנס מעיר אחרת איירי מדליף צריש
פסחים (דף ד. וס.) מהצדדים דמנפלא קני לורח מלות דכתיב
וישכס אברהם צנקר ודלמא משום כי טוב הוא ללא השכס אלא ודאי
מצינו לא שייך למימר שילך צבי

טוב שמכיר המוקשים והפחמים
ואע"ג דהכא מייתי קרא ואתם לא
תלכו אש מפחם צימו עד צקר
משמע דמצינו נמי מיירי יס לומר
דכיון דהוא סכנתא חשיב כמו לעיר
אחרת וצ"ק דמענין (דף י.) מייתי
קרא דהצקר אור ור"י אומר דאין
לדקדק צוה דלורחיה דגמרא דהכי
צפרק צמה מדליקין (שבת דף לז.)
צין השמשות כהפך עין זה נכנס וזה
יואל וצפרק עושין פסין (עירובין דף
כא.) נמי אמרינן אכל ארס מטפס
ועולה מטפס ויורד והא דליף מושכס
אברהם צנקר שפיר יליף דמשום כי
טוב לא היה צריך לאחר כיון דלא
לדבר מלואה דשלושה מלואה אין מוקין:
שמלאך המות מפקיד שם
בציון. לא גרסינן
שנאמר למכמש יפקיד כליו דגני
עשרה מסעות של נסחריב כתיב הא
קרא (ישעיה י.) צל על עית עבר
צמגורן למכמש יפקיד כליו:
מהו להציל עצמו בממון חבריו.
איבעיא ליה אי חייב לשלם
כשהציל עמנו מפני פקוח נפש:
דלא שביק להו לאחלופי. צמרוייהו
נעלו ע"מ לשלם עדשים ושל עדשים
שלא לקחום ממי שזכה זה:

ת"ר דבר בעיר אל יכנס אדם יחיד לבית הכנסת שמלאך המות מפקיד שם
כליו וה"מ היכא דלא קרו ביה דרדקי ולא מצלו ביה עשרה ת"ר כלבים בוכים
מלאך המות בא לעיר כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר וה"מ דלית
בהו נקבה: יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר' יצחק נפחא מר א"ל לימא
מר שמעתתא ובר א"ל לימא מר אגדתא פתח למימר אגדתא ואל שביק
מר פתח למימר שמעתתא ואל שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה
הרבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת לו לבנות זקנה מלקטת לו
שחורות נמצא קרח מכאן ומכאן אמר להן אי הכי אימא לכו מלתא דשויה לתרויכו כי תצא אש
ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי
אני הציתי אש בציון שנאמר ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר ואני
אדויה לה חומת אש סביב ולכבוד אדויה בתוכה שמעתתא פתח הכתוב בנזקי ממונו וסיים בנזקי גופו
לומר לך אשו משום חציו: ויתאוו דוד ויאמר מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
הגבורים במחנה פלשתים וישאבו מים מבור בית לחם אשר בשער ויבקעו שלשת
אמר ר"ג טמון באש קמיבעיא ליה אי כ' יהודה אי כרבנן ופשמנו ליה מאי קא מיבעיא ליה אמר רבא
גדישים דשעורים דישאל הוו דהוו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חבריו
שלחו ליה אסור להציל עצמו בממון חבריו אבל אתה מלך אתה [ומלך] פורץ לעשות לו דרך
ואין מוחין בידו ורבנן ואיתימא רבה בר מרי אמרו גדישים דשעורין דישאל הוו וגדישין דעדשים
דפלשתים (ה) וקא מיבעיא להו מהו ליטול גדישין של שעורין דישאל ליתן לפני בהמתו על מנת לשלם
גדישין של עדשים דפלשתים שלחו ליה חבול ישיב רשע גזילה ישלם א"ע פ שגזילה משלם רשע הוא
אבל אתה מלך אתה ומלך פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין בידו בשלמא למאן דאמר לאחלופי
היינו דכתיב חד קרא ותהי שם חלקת השדה מלואה עדשים וכתיב חד קרא ותהי חלקת השדה מלואה
שעורים אלא למאן דאמר למקלי מאי איבעיא להו להני תרי קראי אמר לך דהוו נמי גדישים דעדשים
דישראל דהוו מיטמרו בהו פלשתים בשלמא למאן דאמר למקלי היינו דכתיב ויתיצב בתוך החלקה
ויצילה אלא למ"ד לאחלופי מאי ויצילה דלא שבק להו לאחלופי בשלמא הני תרתי היינו דכתיב תרי קראי
אלא

נר מ"י פ"ח מהלכות
מוהל ומזיק הלכה [א]
ג ג סנה עין פ"ח טושיע
ח"מ סימן שפ"ט ע"פ כ:
נר ב' מ"י פ"ה מהל'
מלכים הלכה כ':

תורה אור השלם

1. ולקחתם אגדת אהוב
וטבלתם בדם אשר בסף
והנעתם אל המשקוף
ואל שתי המזוזות מן
הדם אשר בסף ואתם
לא תצאו איש מפתח
ביתו עד בקר.
2. לך עמי בא בן־דוד
וסגר דלתך בעדך חבי
כמעט רגע עד יעבר
ישעיהו כו כ
3. מחוץ תשבל דרב
ומחזירי איהם גם בחור
גם בתולה יונק עם איש
שכיר: דברים לב כה
4. כי עקלה מות בחלונות
בא בארמנותיו להבית
עולל מחוץ בחורים
מירחות: ירמיהו ט כ
5. ויהי רגע בארץ וירד
אברהם מצרימה לגור שם
כי דבר הרעב בארץ:
בראשית יב י
6. אם אמרנו נבוא העיר
והרעב בעיר ומתנו שם
ואם ישבנו פה ומתנו
הקנה או תשרה שלם
מתנה ארם אם יתנו
נתינה ואם ימיתנו
ומתנו: מלכים ב ד כ
7. כי תצא אש ומצאה
קציע ונאכל דגשי או
הקנה או תשרה שלם
ישלם המבעיר את
הבערה: שמות כב ה
8. פלך את יתחזק
שפך דורן אפר וצא אש
בציון ותאכל יסודותיה:
איכה ד יא
9. ואני אהיה לה נאם יי
חומת אש סביב ולכבוד
אהיה בתוכה:
10. ויתאוו דוד ויאמר
מי ישקני מים מבור
בית לחם אשר בשער:
ויבקעו שלשת הגברים
במחנה פלשתים וישאבו
מים מבור בית לחם
אשר בשער וישאו ויבאו
אל דוד ולא אבה
לשתותם ויפך אתם לין:
שמואל ב כ טו-טז
11. חבל ישיב רשע
גולה ישלם בחקות
החיים הלך לבלתי
עשות עול חיו יתה לא
ימות: ויחזקאל לג טו
12. ואחריו שקא בן
אנא הקרי ויאספו
פלשתים לחיה ותהי שם
חלקת השדה מלואה
עדשים והקם גס מפני
פלשתים:
13. הוא היה עם דוד
בפס דמים והפלשתים
נאספו שם למלקחיה
ותהי חלקת השדה
מלואה שעורים והקם
גס מפני פלשתים:
דברי הימים א יא י
14. ויתיצב בתוך
החלקה ויצילה וך את
פלשתים ורשע יי תשועה
גדולה: שמואל ב כג יב

מסורת הש"ס

(א) נביא נב. ע"ש;
(ב) גי' הרמב"ם בקדושת;
(ג) ס"א דמלא ועיין רש"י;
(ד) מהרש"ם מ"ו, (ס) פלא
פ"ע (מ"א) ב"ב נה. מנחות
ע"א: מ"כ פ' קדושת;
(ו) ג"א עליו, (ז) ב"א:
במתיבתא, (ח) וועי' מוספות
חולין נד: ד"ה כסנני;

תורה אור השלם

1. ויבאנו ששלת
הגברים
במחנה
פלשתים וישאבו מים
במבאר בית לחם אשר
בשער וישאו ויבאו אל
דוד ולא אבה לשתותם
ויסך אתם לוי;
שמואל ב כג טז

מוסף רש"י

ואלו מפסיקין לפאה.
למה שמי פאה (מנחות
(ע"א): הנחל. כען נחל
איתן אשר לא יעברו בו
ולא חרע. קרקע קשה
מלא חרבות ואכזבים שאין
רואי לזרע. ורש"י ב"ב
(נח): והשולית. קבולת
מי גשמים (שם) ואם יש
שם וירעה מכאן ומכאן
טען פאה לכל אחד ואחד,
דהיא שולית מפסקת
לה (מנחות ע"א). ודרך
הרבים. ט"ו אמה (שם).

ה"ג קראי למה לי ולא גרסינן תרי: מדי גמרא שנתו ליה. לא נזכר אלא ללמוד הלכה כמו ששלחו לו ומאי ולא אזה: דענד נשם שמים. כיון דאיהא איסורא גבי איניש דעלמא: מתני' דרך הרבים. י"ו אמות מעגלות דדגלי מדבר יליפין צמסכת שבת ד' (ג). גמ' סנא דידן קא חשיב מלמעלה למטה שש אמות או חמש אמות או ד' אמות פטור. דס"ל עד מלמעלה למטה שש אמות או שש אמות או ד' אמות פטור דס"ל עד ולא עד בכלל. וכולן שוין בד' אמות דפטור למנא דידן עד ועד בכלל למנא דרא עד ולא עד בכלל: ואפילו צדה קוים. אפילו היתה שדה שקופלת ^א [נשם] האור מעל לגדר מלאה קוים שנות האש לצער זה ולדלג פטור: לא שנו. דפטור: אלא בקולחת. אש שקולה מתמר ועולה למעלה: אצל נכפפת. שהרות מטה אותה וכופה לגדרין ומפסיק השלצת ודולגת לשון מורי. ליטנא אחרינא נכפפת אש מנוכה הולכת ונסרכת בעצבים ובקסמים שעל גבי קרקע הלך אפילו עברה דרך רה"ר רחצ מאל חייב: צמה דברים אמורים. דאש עברה דרך רה"ר פטור: שולית. לקמיה מפרש: ר"א. צמתינתין (ע"ב): אריטא דדלא. יאור קטן שדולין ממנו ומשקין שדות: מאן דאמר נהר ממש אע"ג דליה ציה מיא. דהואיל ורחצ הוא בדרך הרבים: מפסיקין לפאה. להניח פאה מכל אחד ואחד: הנחל שדה מכאן ושדה מכאן ומחל עמוק צאמנע חייב להניח פאה מכל אחד ואחד: דרך היחיד. ארבע אמות: שולין. מתקצצין כמו מן השלל של ציאים (ב"ב דף טז). דבר אחר לשון שלל ומלקוח (במדבר נב) דבר המקוצץ: שמחלקה שלל לאגפיה. שמסקין אותן ממנה והן עושין פירות: באגני

או נהר: רב אמר נהר ממש ושמואל אמר אריטא דדלאי מ"ד נהר ממש אע"ג דליבא מיא ומ"ד אריטא דדלאי אי אית ביה מיא אין אבל לית ביה מיא לא תנן התם ^א ואלו מפסיקין לפאה הנחל והשולית ודרך היחיד ודרך הרבים מאי שולית אמר רב יהודה אמר שמואל מקום שמי גשמים שולין שם רב ביבי א"ר יוחנן אמת המים שמחלקת שלל לאגפיה מאן דאמר מקום שמי גשמים שולין שם כ"ש אמת המים ומאן דאמר אמת המים אבל מקום שמי גשמים שולין שם לא מפסקי דהנהו באגני

דברייתא מלמעלה למטה קא חשיב דענין אחר לא מפרש אלא עד ולא עד בכלל דכל מקום ד' אמות כלמעלה מד' אמות וצמתינתין לא קתני עד דבארבע אמות פטור ואפילו קתני צמתינתין עד כמו צברייתא אין שייך להקשות דפשיטא דצמתינתין לא מפרשא אלא מלמעלה למטה אצל אי צמתינתין קתני עד וצברייתא לא קתני עד אז שייך למפרך שפיר אי נמי צניהם אין עד שייך למפרך שפיר דצמתינתין קתני עד' אמות פטור וצברייתא קתני חייב וא"ת אי צניהם אין עד אמאי אכזרין לגויי צמתינתין למטה וצברייתא מלמעלה לימא צמתינתין ד' אמות דוקא בלא עד וצברייתא מפרשא צעד ו"ל דכיון דלא קתני עד לא כחן סברא הוא דכי היכי דהך מפרשא צעד הך נמי מפרשא צעדי:

לא שנו א"א בקדושת. אגדר קאי וגרס אצל נכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך צגובה ולפי הספרים דגרסי מאה מיל ז"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא צמתינתין קתני חייב ואמרין עלה מאן מנא משמע דעד השתא לא איירי זה אע"ג דצברייתא דמניא כוותיה גרס מיל דברוח איירי ולא צגובה דקתני ועי' מ"מ שפיר קלמר תניא כוותיה דצברייתא מוקמה למתניתין בקולחת: דרך הרבים מאן תנא רבי א"עזר ה"א. אצמתינתין קאי והו' סתם ואח"כ מחלוקת: מאן דאמר נהר ממש אע"ג דלית ביה מיא. ואע"ג דצרות הרבים צע' ט"ו אמות הכא כגי צח' אמות מתוך שהנהר עמוק וגם יש בו קרירות מים שעוצרים בו תמיד: א"ל מפסיקין לפאה ב'א. צמסכת פאה (פ"ב מ"א) גרס צקדר המשנה דרך היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש צירושלמי דמשום סיפא אינטידי למיתני דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן דקמ"ל דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד [קאן] חשיב שם שזיל היחיד ושזיל הרבים הקצוב צימות החמה וצימות הגשמים והשתא שזיל היחיד אינטידי לאשמועינן דאע"פ שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קצוב ודרך היחיד אינטידי דס"ד כיון שאין קצוב לא מפסיק אע"פ שהוא רחב ושזיל הרבים אינטידי דס"ד אימנא דשזיל היחיד הוא דענין קצוב צימות החמה וצימות הגשמים אצל שזיל הרבים אע"פ שאין קצוב צימות הגשמים מפסיק קא משמע לן:

שמוחלקת שלל לאגפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים צורות שיחין ומעירות ססביצומיה שמסקין צהם השדות:

הכונס פרק ששי בבא קמא

סא.

ה"ג א"א צמא דאמר טמון באש תרתי קראי צמה ל' אצל הא לא צעי דלמה לי כלל קראי דחד קרא אכזרין לכל הפחות משום צעיא דטמון והא דכחיד וילינה לר"י הנילה שלא הניח לשרוף כדי שלא יחשיב צמון ולרצון שהייל את המזיק שלא נחשיב לשלם אצל תרי קראי למה לי דלמ"ד

לאחלופי אע"פ שאם לא היו עדשים היו צריכים לשלם אש מותר ליעול שעורים על מנת לשלם דמים מ"מ הוציר עדשים לפי שהיו מזומנים שם והיו רואים לפרעם תחתיהן ולמ"ד להציל עצמו צמון חצירו מיעדיה ליה צעורין דלא חשיב כל כך וצעדשים דחשיבי טובא אלא למ"ד טמון תרייהו למה לי וצקוטרים גרס קראי למה לי: מאי וא"א אבה דוד צשותותם. הוה מני למימר אחד מהנך דמיעביא ליה עס טמון אלא משמע ליה דלכל מילתא דאיעביא ליה קאי ומכאן קשה לפי פירוש הקוטרים דמעשה בל לפיו ששרפו אנשי גוים והיו זה כלים טמונים דלפירוש זה ליה למימר דלא אצל דוד לשמות היינו שלא ראה להפטר מחמת שהוא מלך:

עברה גדר שהוא גבוה ארבע אמות. צגמנא מפרש

ארבע אמות משפת קוים ולמעלה ונראה לר"י דאיייר שאין הגדר גבוה מן השלצת שאם היה גבוה יותר מאי קמפלגי צין קולחת נכפפת מה לי זה ומה לי זה כיון שהגדר גבוה מן השלצת מה יכולה להזיק אלא ודאי צשאין גבוה מן השלצת איירי ומיחי צשאין עני דליקה צגוהין מן הגדר איירי שאם היו צגוהין מן הגדר מה מועיל שהגדר גבוה מן הקוים הרי הוא כאלו היתה המדורה על הגדר אלא כשעני דליקה שיש לגדר איירי או מנוכים מן הגדר ועוד נראה דגבוה ד' אמות דקתני אעני דליקה קאי שהגדר גבוה מעני דליקה ארבע אמות וצ פפא צא להסוף צגמ' שמשפת קוים ולמעלה נמי צענין ארבע אמות אצל פשיטא דצמתינתין אעני דליקה קאי ולשון עבר לא שייך אש לא היה הגדר גבוה מעני דליקה אע"פ שהשלצת עולה למעלה מן הגדר:

והתניא עברה גדר ב'א. אומר ר"י דאי גרסי' צברייתא עד וצמתינתין לא גרסינן עד לא ינחא דלא שייך למפרך כלל דפשיטא

דצמתינתין מלמעלה למטה קא חשיב דענין אחר לא מפרש אלא עד ולא עד בכלל דכל מקום ד' אמות כלמעלה מד' אמות וצמתינתין לא קתני עד דבארבע אמות פטור ואפילו קתני צמתינתין עד כמו צברייתא אין שייך להקשות דפשיטא דצמתינתין לא מפרשא אלא מלמעלה למטה אצל אי צמתינתין קתני עד וצברייתא לא קתני עד אז שייך למפרך שפיר אי נמי צניהם אין עד שייך למפרך שפיר דצמתינתין קתני עד' אמות פטור וצברייתא קתני חייב וא"ת אי צניהם אין עד אמאי אכזרין לגויי צמתינתין למטה וצברייתא מלמעלה לימא צמתינתין ד' אמות דוקא בלא עד וצברייתא מפרשא צעד ו"ל דכיון דלא קתני עד לא כחן סברא הוא דכי היכי דהך מפרשא צעד הך נמי מפרשא צעדי:

לא שנו א"א בקדושת. אגדר קאי וגרס אצל נכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך צגובה ולפי הספרים דגרסי מאה מיל ז"ל דקאי אדרך רה"ר ואין נראה דהא צמתינתין קתני חייב ואמרין עלה מאן מנא משמע דעד השתא לא איירי זה אע"ג דצברייתא דמניא כוותיה גרס מיל דברוח איירי ולא צגובה דקתני ועי' מ"מ שפיר קלמר תניא כוותיה דצברייתא מוקמה למתניתין בקולחת: דרך הרבים מאן תנא רבי א"עזר ה"א. אצמתינתין קאי והו' סתם ואח"כ מחלוקת: מאן דאמר נהר ממש אע"ג דלית ביה מיא. ואע"ג דצרות הרבים צע' ט"ו אמות הכא כגי צח' אמות מתוך שהנהר עמוק וגם יש בו קרירות מים שעוצרים בו תמיד: א"ל מפסיקין לפאה ב'א. צמסכת פאה (פ"ב מ"א) גרס צקדר המשנה דרך היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש צירושלמי דמשום סיפא אינטידי למיתני דקתני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן דקמ"ל דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד [קאן] חשיב שם שזיל היחיד ושזיל הרבים הקצוב צימות החמה וצימות הגשמים והשתא שזיל היחיד אינטידי לאשמועינן דאע"פ שהוא קטן מדרך מפסיק מאחר שהוא קצוב ודרך היחיד אינטידי דס"ד כיון שאין קצוב לא מפסיק אע"פ שהוא רחב ושזיל הרבים אינטידי דס"ד אימנא דשזיל היחיד הוא דענין קצוב צימות החמה וצימות הגשמים אצל שזיל הרבים אע"פ שאין קצוב צימות הגשמים מפסיק קא משמע לן:

שמוחלקת שלל לאגפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים צורות שיחין ומעירות ססביצומיה שמסקין צהם השדות:

עין משפט
גר מצוה

נו א מיי פ"ד מהלכות
מקד מונח הלכה ג סמג
עשין סט טו"ע מ"מ סר
מית סעי' ג ד:
נו ב מיי שם וגרס
צקוטת ועיין צמ"מ
טור ש"ע שם ספק ה:
גח ג מיי שם הלכה ג
טו"ע שם ספק ד:
גכ ד מיי פ"ג מהל'
ממנות עינים הל' ג:
ה מיי שם הלכה ג:

רבינו חננאל

אמר רב פפא משפת
הקוצים ולמעלה. פירוש,
משפת קוצים ולמעלה
בעינין גדר ארבע אמות, כך
פ"ח צ"ל. אמר רב לא
שנו אלא בקדושת אלא
בנכפפת. פ"י כגון אש
נוקבת ושרופת מלשון
קדושת באפי' תכל אם היא
נכפפת. כמו קופצת. יש
ששתי קולחות. ופי'
עומדה כמו קולת של כרוב,
נכפפת הולכת ובאה. דרך
הרבים. מאן תנא דאמר
פטור, אמר רבא ר' אליעזר
היא דחנן במבטני ר'
אליעזר אומר שש עשרה
אמות בדרך רשות הרבים.
פ"ח צ"ל. יש מי שאומר
שיש בה שמונה אמות, כר'
אליעזר דאמר אי יש לו
שש עשרה אמה בדרך
הרבים שידליק האש
באמצעו פטור, הנה יבוא
לו שמונה אמות מזה הצד
ושמונה אמות מזה הצד
כשיעור ברייתא. ויש
אומרים מאן תנא דחנני
אם יפסיק דרך הרבים
פטור. ואמר רבא ר'
אליעזר היא דחנני שש
עשרה אמה בדרך הרבים.
מאי שולית אמר רב
יהודה אמר שמואל מקום
שיחמי גשמים שולין. פי'
יורדין ונקיין מלשון כי
ישל יזרח וכחיד וגם שול
תשלו לה. ור' יוחנן אמר
אמת המים המחלקת שלל
לאגפיה. פי' כשתמלא
אמת המים מתמלאין
גדותיה סביבותיה. אבל מי
גשמים לא מפסקי. הנהו

מסורת הש"ס

(א) רש"י מ"ז ו' ר"ט
דל"ז למחוק ומה"ש חס'
לעיל ד"ה פלגו (ג) רש"י
מ"ז, א שפוט מו;
(ד) כ"ד מ"ה (ה) שפוט כ"ה,
(ו) ג' רש"י ל"ב כהנא
דלעיל.

רבינו חננאל

בעי אמרר אליבא דמאן
דיינין דינא
דמסורות עשו תקנת גגול
במסור ומשחב הגמור
ושקיל, אי לא, ועלאת
בתיקו, וקראן לו כל תיקו
דמסורא לקרא ולא
משחב ולא שקיל ולא
מדי, ודאנו שפסן רבינו
הגאון בספר שבועות
שבע כמה נעשו ונטול מן
המסור חצי מה שפסנו,
דקראן לן ממוק המוטל
בספק חולקין, ותיקו
דמסורא ספק הוא, ובחריא
אמרין המסור הוא מכו'
אבות וניקוק ולא קנסא
אבות אלא ממוקא הוא,
והוא מפורש בתחלת
המסכת, ולא עדי אלא
דחזין סוגיא דשמעתא
במסקנא עשו תקנת גגול
במסורא ממוק חבירו
בדין, ונשבע ושקיל.
ההוא גבש דבש
בכספתא דחבריה וכו'.
בש, פי' בעיטה שהיא
רפיסה ברגל. בכספתא,
היא ארז שמשמין שם
הכסף, א"ל רבי יומר לב
אשי טענו כסא דכספתא
בבירה מאי, אמר ליה
חזינא אי אינש אמר הוא
וכו', פרי' זצ"ל שמע
מינה עשו תקנת גגול
במסורא ממוק חבירו
בדין, וישלמי. חד בר
בש אפקיד בהדיא חברה
חד שק צורר ואירעו אונס.
הדין הוא אמר סיגין הוא
מלא ואחרו אמר
מיטבטין הוא מלא. אתא
עובדא קומיה דרב ואמר
הרי זה נשבע ונטול, ר'
יוחנן בעי מהו שיטענו
דביתן שניאן ראויין לו.
נשמעיה מן הדא ארסא
דבר וזאת אפקיד בבי חד
בר נש לטרא דרהבא,
מית בר וזאת ומית ארסיה
מלא וזאת, אתא עובדא
קומיה ר' יושעאל בר'
יסי אמר מאן לא ידע דכל
מה דאית ליה לארסיה
דבר וזאת, דבר וזאת הוא,
דיתיהבן לבנו דבר וזאת.
הוא ליה דבר וזאת בין
ברן[בין ובין (ו) ויקרא
אמר יסבון ברן[בא
פלגיא (ומאן) [וכד'
דדקא רבן יסבון פלגא.
(דמ"ר) [דמקן] ר' ישמעאל
בר' יוסי, אתא עובדא
קומיה ר' חייא אמר אי
מאן מן הדא יליא את
שמע מינה כלום, ויתיהבון
לבנו דארסיה, אמר ליה
מריה דפקדונו כבר ירית
פלגא, אמר ליה מה שנת
על פי ב"ד נתן, ובי
שאה נתן על פי רבי
אתה נתן, מהו דיימרון
בנויה דארסיה לבנויה
דבר וזאת הו' לן מאן
דנסימון, יכילון למימר להו'
לחן מה שנעשה על פי
ב"ד נעשה, מהו דיימרון
דקיקא לברן[בא וחלוק
עמכון, יכילון למימר להו'
מציאה מצאנו, אמר ר'
יצחק לית בין דקיקא
לרברביא אלא כמי שניתן
להם במתנה, א"ל רבי דא

הכונס פרק ששי בבא קמא

סב.

עין משפט
נר מצוה

כא מ"י פ"ד מהל' נ"מ
ה"ל יא סגן עשין סט
טוש"ע ח"מ פ"ח ספ"י
ד';
כא ב מ"י שט טוש"ע שט
ספ"י טו;
כא ג ד טוש"ע ח"מ פ"י
ללא ספ"י ד';
כא ה מ"י פ"ד מהל'
נ"מ ה"ל יב ופ"ו
מהל' חובל ומוק הלכה ח
סגן עשין סט וס"י ע
טוש"ע ח"מ פ"ח ספ"י
יג וס"י ז ספ"י ז וס"י שפס
ספ"י א';
עא ד מ"י פ"ח מהל' חובל
ומוק ה"ל ז סגן עשין
ע טוש"ע ח"מ פ"ח ספ"י
ספ"י א';
עא ז מ"י שט פ"ח ה"ל ז
ס"י שפס ספ"י ז רב אלפס
במקומו ועוד כפ' יד דף
מנחם;
עב ח ט"י כ מ"י שט פ"ו
ה"ל יח סגן עשין
טוש"ע שט ספ"י א';
עג ז מ"י פ"י מהל' עדות
ה"ל ד ופ"י מהל'
מכירה ה"ל א סגן לאון
רד טוש"ע ח"מ פ"ח ס"י ג
ספ"י יג וס"י רד ספ"י ח;
עד ז מ"י פ"א מהל'
גזילה ה"ל ג סגן
לאון קפו טוש"ע ח"מ פ"י
שט פ"ו ז;
עד ז מ"י פ"י מהל'
מכירה הלכה ג סגן
עשין פט טוש"ע ח"מ פ"י
רה ספ"י א';
עז ס מ"י פ"י מהל' עדות
הלכה ד סגן לאון רע
טוש"ע ח"מ פ"ח ספ"י
יג.

גליון הש"ס

גמ' עשו תקנת גגול
במסור. עין לעיל דף נד
ע"א חס' ד"ה תמור.
ולקמן ע"כ חס' ד"ה ילאו
שערות:

מוסף רש"י

תלזה ורובין. מי שחלו
אחיו או עשו לו יסורין עד
שמכר וקבל הדמים ואמר
ולא חלי, וזבניה זבניה
ולא יוכל לחזור בו (רשב"ם
ב"ב מה).

במה דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה בתוך ש"ח
ש"ח חבירו אב"ב במדליק בתוך של חבירו משלם כל מה
שבתוכו. כלומר דנדר שדרכו כגון מורגים וכלי צקר אבל ארנקי
נגדים לא מחייבי רצון אע"פ שדקדקנו וכלל ה"ל דלעיל שיהא
משלם כל מה שבתוכו לרצון כמו
ל"י יהודה ה"ל מילי היכא דקמני
ומודים או היכא דקמני דברי הכל
אבל הכא צמח דברים אמורים קמני
ורצון מילתיהו מפרשי ולא אמילתא
דברי יהודה קיימי:

שאינו משלם אלא דמי שעוריהם.
במדליק בתוך שלו איירי
דאי במדליק בתוך של חבירו שעורין
והגדים חטין למה לא שלם חטין
כיון דחזי להו ובסמך מדמי להו נמי
לנותן דינר וזכ לאשה ופשעה זו
משמע דהיינו מדליק בתוך שלו והלכה
בתוך של חבירו:

לרבי יהודה דמחייב על נוקי טמון
באש ב"ל לרצון נמי הוה
מזי למימר דעשו תקנה בצירה בכל
דבר ונגדים מורגין אלא רצותא
אשמועי' דלרבי יהודה אפי' ארנקי
נגדים עשו תקנת גגול:

עשו תקנת גגול במסור או לא.
כתב רב אלפס כגון שיש
עדים שמסרו ואיצד ממונו ואין יודעין
כמה מיקו וכל מיקו דממונה לקולא
ובשם רב האי גאון כתוב שישבע
ויטול מחנה שכל מיקו דממונה
מולקין ואין נראה לר"י לחייב כלל
משום מיקו ור"ת מפרש דהך צניא
כשהמסר מכחיש את הנמסר דומיא
דגגול שבשעור דגולן מכחישו אבל
אם המוסר עלמו אינו יודע כמה
ישבע נמסר כמה הפסיד ויטול ולר"י
נראה דהך צניא אפילו אין המוסר
יודע דומיא דתקנת גגול כגון שאין
המנציר יודע כמה הפסיד הנקח
דמנציר ליה במסור אי עשו תקנתא
או לא:

מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא
או לא. אפילו יש עדים שהיה
בו מרגניתא מצניא ליה דשמא לא
אצעי ליה לאסוקי אדעתיה להאי
ולא אמרין מאי הוה ליה גביה
דאוקייה כיון דלא רגילי אינשי
לאנומי כלל ולא דמי לדינר וזכ דלעיל
דאצעי ליה לאסוקי אדעתא טפי
דפעמים שאומר כי דירא שאס
היתה יודעת שהוא של וזכ ליה היתה
או לא:

מה בין גולן לחמסן. בלישנא דקרא אין חילוק ביניהם והכא קצעי מה בין גולן דרצון לחמסן דרצון דמנח (פסחדרין דף
סה) הוסיפו עליהם הגולנים והחמסנים ומפרש גולן לא יהי' דמי וצניא'ת חרש שוטה וקטן כדמיקי ליה התם דאין פסול מן המורה
אלא משום דרבי שלום: **לחמסן יחייב דמי.** וכשלא חמר רואה אני כדמפרש אל' מן המורה אינו פסול אלא היכא דלא יחייב דמי
אל' היכא דיהיב דמי כשר אע"ג דלא חמר רואה אני אע"פ שעובר על לאו דלא תחמוד הא אמרי' בפרק שנים אוחזין (ב"מ דף ה' ושם
ד"ה גל) לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע להו והיה' דסוק מכילתין (דף ק"ט). דמיימי מתמם בני יהודה דאפילו היכא דיהיב דמי הוה כאלו
נטול נשמתו לאו דרש גמורה היא אלא אסמכתא בעלמא דחמסן דקרא היינו גולן דלא יהיב דמי וס"מ כיון דחמסן דיהיב דמי פסול
מדרכין א"כ כי אמרי' צ"פ שנים אוחזין (ב"מ ד' ה' ושם ד"ה גל) אל' הא דלחמר רב הוה משציעים אותו שצוה שאינה צרשותו נימא מיגו
החשד כו' ומשני מורה ואומר דמי קיהיצנא מ"מ מה מירץ ככך אל' הא מעבד הפקדון צידו ורואה ליפטר בדמים צל כרחו של
בעלים הרי הוא חמסן ופסול לשבועה ואכתי נימא מיגו דחשד כו' וי"ל דמ"מ בגולן דאורייתא אין להוכיח שלא היה חשד
אשבוטו ועוד דחמסן דרצון כשר הוא ואינו פסול עד שיכריזו עליו כדלחמר צ"פ זה צורר (פסחדרין ד' טו) ואפילו אם הוא ידוע שנעשה
חמסן בענין זה שמא לא ראו חמסנים לפסולו ככך וגם לא להכריזו אל' דוקא כי שקיל ומוטף צורר צל כרחיהו דבעלים והמקשה
דקא פריך נימא מיגו דחשד כו' אע"ג דהא ודאי קיס לן גולן דרצון צעי הכרה ואינו נפסל עד אחר הכרה כל עיקר לא הציא
דברי רב הוה אל' משום דמקשה והא קעבר בלא תחמוד א"י ה"י מקשה כיון שפטר עצמו כמה שטען נגנבו או נאבדו ואינו
משלם דמים אל' לפי שאינו רואה ליבצע ואם היה פוטרו לא היה משלם כלום א"כ נימא מיגו כו' ומשני מורה
ואומר כו' וגם אם היה פוטרו מן השבועה שמא כמו כן היה משלם דמים לפי שמעבד הפקדון צידו ולהכי לא חשד אמומא:

פסולה

בריה דרב אריא לרב מה בין גולן לחמסן א"ל גולן לא יחייב דמי חמסן יחייב דמי. אי יחייב דמי חמסן קרית ליה, והאמר רב הונא תלוייה חובין וזבניה וזבניה. לא קשיא דאמר רוצה אני הא
דלא רוצה רוצה אני. פי' אצ"ג דיהיב דמי כיון דבעל כרחיה שקיל ולא אמר הגולן רוצה אני חמסן קרית ליה.

מסורת הש"ס

הדרך עלך הבונם

מְרֻבָּחָה. אִין הַגּוֹנֵב אַחֵר הַגֵּנֵב
 כּו'. דְּלִמְכִיבִי גּוֹנֵב מִצִּית
 וְהָאִישׁ וְלֹא מִצִּית הַגֵּנֵב: **גְּבִי' בְּטוֹעוֹן**
טַעֲמֵנָה גִבְבִּי גִבֵּב וְהַגֵּנֵב וְדִרְשִׁינָּה
 לְקַטְוֵן בְּשִׁמְעֵנָהּ. דְּחִיבֵי רַחֲמֵנָהּ כִּפְלָא
 אֲסֵם נִשְׁבַּע וְנִמְלֵא שִׁקְרִין: **לֹא קִסְנִי.**
 וְלִמְלֵא הַבַּי' ד' ו' קִסְנִי טַעֲמֵנָה גִבֵּב
 וְלִמְלֵא טַעֲמֵנָה גִבֵּב: **וְהוּא קִסְנִי אִין בְּיָן.**
 אֲסֵם טַעֲמֵנָה וְיִמְכֵר: **וְהוּא קִסְנִי**
 דְּהוּא דִּקְרָא וְלֹא שִׁיר מִידי: **קִסְנִי.**
קִטְמָה דְּבִיבֵי טַעֲמֵנָה עַל ו' וְשִׁירִי:
שִׁשְׁוֹקְסוּ לְקִרְעוּתָם. דְּלִמְכִיבִי וְהַתְּמַלְתֵּם
 אֲוֹתָם וּגְר' (וּקְרָא סֵפ'): **אִין גּוֹנֵב**
מִמּוֹנִין. אֲלֵא גּוֹרְמִין לְגִבּוֹת מִמוֹן:
 דְּהֵא

אִימָא לָךְ אִפִּי לַמַּעֲלָה מַעֲשֶׂה מֵאִי אִמְרַת אֲבָעִי לָךְ לֹאנִיחָה לַמַּעֲלָה מִגְּמָל וְיוֹכֵבֵב כִּיּוֹן דְּבִמְצוּהָ קֹא עֲסִיק כּוּלִי הֵאִי לֹא אִמְרָחוּה רִבְנָן ^אאִמֹר רַב כְּהֵנָּא דְרֵשׁ רַב נָתַן בַּר מִנְיוּמִי מַשְׁמִיחַ דְּרַבִּי תַנְחוּם ^בדֵּן חֲנוּכָּה שְׁהִינִיחָה לַמַּעֲלָה מַעֲשִׂינִים אִמָּה פְסוּלָה בְּסוֹכָה וּבְמִכּוּנִי:

הדרן עלך חבונם

מְרוּבָּה מֵדַת תְּשֻׁלוּמִי כֹּפֶל מִמֵּדַת תְּשֻׁלוּמִי אַרְבַּעַת וַחֲמִשָּׁה יִשְׁמְרַת תְּשֻׁלוּמִי כֹּפֶל נוֹהֶגֶת בֵּין בְּדִבְרֵי שֵׁשׁ בּוֹ רוּחַ חַיִּים וּבֵין בְּדִבְרֵי שְׁאִין בּוֹ רוּחַ חַיִּים יִמְדַת תְּשֻׁלוּמִי אַרְבַּעַת וַחֲמִשָּׁה אֵינָה נוֹהֶגֶת אֲלֵא בִשְׁוֹר עֲשֶׂה בְּלִבְדִּי שְׁנֵאֲמֹר יְכִי יִגְנוּב־אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׁה וּמִבְּחֹ אוֹ מִכְרוֹ וְגו' ^האִין הַגִּנְנֵב אַחֵר הַגִּנְנֵב מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמִי כֹּפֶל ^זוֹלֵא הַטּוֹבֵחַ וְלֹא הַמוֹכֵר אַחֵר הַגִּנְנֵב מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמִי אַרְבַּעַת וַחֲמִשָּׁה: **גִּבְו'** וְאִילּוּ מֵדַת תְּשֻׁלוּמִי כֹּפֶל נוֹהֶגֶת בֵּין בִּגְנֵב בֵּין בְּטוֹעֵן טַעֲנַת גִּנְב־וּמִדַת תְּשֻׁלוּמִי אַרְבַּעַת וַחֲמִשָּׁה אֵינָה נוֹהֶגֶת אֲלֵא בִּגְנֵב בְּלִבְדִּי לֹא קִתְּנִי מִסִּיעִי לִיהִי לִרְבִּי חֵיִיא בֵּר אֲבֹא ^דאֲר־דִּי חֵיִיא בֵּר אֲבֹא אֲר־יֹחֲנֹן הַטּוֹעֵן טַעֲנַת גִּנְב־בִּפְקָדוֹן מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמִי כֹּפֶל טַבַּח וּמוֹכֵר מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמִי אַרְבַּעַת וַחֲמִשָּׁה אֵיכֹא דִּאֲמַרְי לִימֹא מִסִּיעִי לִיהִי לִרְבִּי חֵיִיא בֵּר אֲבֹא דִּאֲר־דִּי חֵיִיא בֵּר אֲבֹא אֲר־יֹחֲנֹן הַטּוֹעֵן טַעֲנַת גִּנְב־בִּפְקָדוֹן מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמִי כֹּפֶל טַבַּח וּמוֹכֵר מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמִי אַרְבַּעַת וַחֲמִשָּׁה מִי קִתְּנִי אִין בֵּין מְרוּבָּה קִתְּנִי ^התֵּנֵא וְשִׁירִי: שְׁמַדַת תְּשֻׁלוּמִי כֹּפֶל נוֹהֶגֶת כִּי: מִנַּח־מִדַת־ר־^זעַל כֹּל דִּבְרֵי פִשַׁע כֹּלֵל עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׁה וְעַל שְׁלֵמָה פִּרְט עַל כֹּל אֲבִידָה חֹזֵר וְכֹלֵל כֹּלֵל וּפִרְט וְכֹלֵל אִי אַתָּה דִן אֲלֵא כַעֲיֵן הַפִּרְט ^זמַה הַפִּרְט מְפֹרֵשׁ דִּבְרֵי הַמִּטְלָטֵל וְגוֹפֹן מִמּוֹן אִף כֹּל דִּבְרֵי הַמִּטְלָטֵל וְגוֹפֹן מִמּוֹן ^זיֵצֵאוּ קִרְקַעוֹת שְׁאִינֵן מִטְלָטֵלִין יֵצֵאוּ עֹבְדִים שֶׁהוֹקֵשׁ לִקְרַקַעוֹת יֵצֵאוּ שְׁמִירוֹת שְׁאִף עַל פִּי שְׁמִטְלָטֵלִין אִין גּוֹפֵן מִמּוֹן יֵצֵא תִקְדֵּשׁ רַעְהוֹ כְּתִיב אִי מַה הַפִּרְט מְפֹרֵשׁ דִּבְרֵי שְׁנִבְלָתוֹ מִטְמֵא בְּמֹגַע וּבְמִשְׁאֵא אִף כֹּל דִּבְרֵי שְׁנִבְלָתוֹ מִטְמֵא בְּמֹגַע וּבְמִשְׁאֵא אֲבָל עוֹפוֹת לֹא וּמִי מִצִּית אֲמַרְתָּ הִכִּי וְהֵא שְׁלֵמָה כְּתִיב אֲמַרִי אֲנִן בְּכַעֲלִי חַיִּים קֵאֲמַרְיִנִן אֵימֹא בְּכַעֲלִי חַיִּים דִּבְרֵי שְׁנִבְלָתוֹ מִטְמֵא בְּמֹגַע וּבְמִשְׁאֵא אִין דִּבְרֵי שְׁאִין נִבְלָתוֹ מִטְמֵא בְּמֹגַע וּבְמִשְׁאֵא לֹא דִּהֵא

בצפוקדון לא משלם ארבעה וחמשה בטבעה ומכר הכי נמי טוען טענה גנג באצידה ועוד שמשייר בשלם ארבעה וחמשה כדאמר לקמן בפירקין (ד' ע"ה): ועוד יש מפרשים דלין לחוש הכא אם אינו אחד כיוו דלא נחם למנינא אלא דגלי לן שיש ריבוי בצפל מארבעה וחמשה:

עצמי משבועה בדאמרינן בפרק הזה (ב"מ ד' טו): תיפוק ליה דאין זהה כלל בצוען טענה גגה ודמרינן לקמן בשמעתין וליהא למירא דאטטריך לקופך ונשבע דהנהו קאמל (לקמן ד' קו.) מוכח וי"ל דאטטריך ליהיבא דנשבע ע"י דנחמן (דקושן ד') וזוקקין וזקני הנכסים שיש להם ממהו לפי מהי דמסקינן לקמן מהי כל ריבוי הריבוי מהלל כמידי הני פטריי גבי כסף וכלי וסל' אלא חד קרא למרייהו וא"ת ונניבה בקרקע היכי שייכא וי"ל במשיג גבול א"י כמחזור לקרקע שננבחו לו ה' ונמלא שהוא גנבם (שבועות ד' מג:): **יציאן** שטרות. ואם תאמר למה לי לא משלם קרן למאן דלא דאין דינא דריגמי ואפי' מאן דלאין לא הוו אלא מדרבנן כדפרישית אי איתיה לטור בעין חייב להחזיר ^ט (משלם) סלקא דעתך דכשמוחזיר ^ט (משלם) ^ט (מחזיר) הכפל עמו: רש"י

הדרן עלך הבונם

מרוּבֵּה. מִי אֶמְנִי אֲזִין בִּין
כֹּה. מִשְׁמַע הֵמָּה הִכָּה
דְּמִי אֲזִין בִּין אֶל שִׁירֵי מְנוּמָר מִנָּה
וְשִׁיר הַקֶּסֶם הָרַחֵם מְאוּרֻלִּינִי־סֵמָה
דְּמִן כֶּפֶן לְמִגְלֵה (ד' וְסֵפֶן דִּי־הָאֵל
אֲזִין בִּין נִדְרִים לְנִדְבוֹת אֵלָּא שְׁהִנְדִּים
חִיבֵי בְּחִסְרוֹתֵיהֶם וְנִדְבוֹת אִינוּ חִיבֵי
לְחִסְרוֹתֵיהֶם אֲדָמִר אֶל אֲדָמִר אֲדָמִר

רבינו חננאל

דעתן בהמורה (מנחות ד' פה.) וי"ל
דהתם לא בא לשנות כל ענין שנדר
וגדבה חלוקים זה מזה אלא בא לומר
שאין חיוב הבאה בזה יותר מבזה
אלא שאריות אבל לענין כלל תאחד
זה וזה שוב וכו' אלו בני שבט ליום
ההוא

הכפורים לא איירי לכל דברים
שצנייהם כגון איסור אכילה וכן אין
בן י"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד
לא איירי בצומר באכילה כגון אלו
ומתה אלא בצדק האסור או מותר
לעשות בהן ועוד י"ל דהך משנה
דמגילה שמיך במסכת קנים (פ"א
מ"ד) גבי עולת העוף ועולת ה
זרע וכן דבדק אין צאם מן המעשר
כיון דאין בה אכילה אם כדדרש
בספרי כפ' עשר תעשר ת"ל ואכלת
ושמתם שמהם שיש בה אכילה י"א
עולות שמיך עממן אכילה ואין
להאריך כאן ויקרה :

מרוצה קמני תנא ושייר. לשון ראשון דמייתי סיעתא לא צעי למימר דשייר דסבר ההוא לישנא דכיון דקמני מרוצה אין לומר שייר כמו בלזין צין וכן משמע הלשון דקאמר ליישנא בחרא מי קמני אין מרוצה קמני משמע שחילה אין צבור המרוצה אין כמו אין צין ושייר ומאי שייר דהאי שייר ויזיל דשייר טענת גבז צאצדיה דרשינא למנו רבי

יוחנן דמשלם כפל ואי טעין טענת ג
שותף שגנב מחזירו ושותפין שגנבו ל
משייר כי אם דב

צאו קרקעות ב'ו'. וא"מ כיון של
ללא משלם אלא בשוועה כי
ללא משלם אלא"כ צ"ד משביעין א'
אחריות עם הנכסים כו' לישבע עליה
דכפל ושועה הכל אחד נחא דליכא

(א) צ"צ כו. שבת כא: (ב) לעיל כב. שבת כא: (ג) לעיל כד (ד) [שבת כא:] (ה) שבת כא: (ו) [למקמן מט:] ועי' חוס' למקמן סו: ד"ה [חז"ל:] (ז) [למקמן סו: קרי:] [שבת נד. חז"ל:] (ח) צ"מ מ: שבעות מב: (י) [למקמן קז:] (יא) [שמות כב:] (יב) [דף סג:] (יג) [עיי' חוס' חגיגה מ. ד"ה אמאי וחס' מעניני יב: ד"ה מחז"ל:] (יד) [ג:]

תורה אור השלם

1. כִּי יִגְבֹּה אִישׁ שׁוֹר אוֹ מְכַרְוֹ
הַמְּשִׁיחַ בָּקֵר שְׁלָם תַּחַת
הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֵאן תַּחַת
הַשֶּׁה: שְׁמוֹת כֹּא לֹ
2. עַל דָּבָר בְּשֵׁעַ לֹ
שׁוֹר עַל חֲמֹר עַל שֶׁה
עַל שְׁלֹמָה עַל כָּל אֲבֹדָה
אֲשֶׁר יֹאמֶר בִּי הוּא זֶה
עַד הָאֱלֹהִים: בִּא דָּבָר
שְׁנִידִים אֲשֶׁר יִשְׁרִיעַן
יְשֻׁלִּים שְׁלָם שְׁנִים
כִּמּוֹת כֹּה:
לְדַעוּהָ:

גליון הש"ס

מִתְנִי' הַחֲנוּנִי חַיִּיב. עֵינַי
לְעֵיל דָּף כֹּז ע"ב תוֹס' ד"ה
ה"ג אִמְאִי:

לעזי רע"י

אשטנציי"ל
[אישטנציל"א]. ניצוק.

מוסף רע"י

בָּצָר, יוֹצֵר, אֲשֶׁר־יִשְׁתַּלֵּשׁ
 (שבת 88.) יִשְׁתַּלֵּשׁ מִן
 הַשָּׁבָת כִּשְׁפָעָהּ מִן
 מַעַל
 רִיב (כ) פְּטוּשׁ. קוֹרֵם
 גָּדוֹל שֶׁ
 עָמַד בְּתַחֲמֵם
 (שבת
 88.) אֵת הַיְּהוּדָה, מִת
 גָּדוֹל
 (לע"כ 88.) כֵּל
 אֲגַמּוּל
 שֶׁ
 לֹא הִגְדִּיל לְחַנּוּתוֹ
 שֶׁחָנַם
 חֲנֻת (שבת 88.) בִּר
 חֲבוּרָה פְּטוּר. חֲטוּי,
 צִמְזוּמֹת
 שֶׁ
 שָׁמַר
 שֶׁ
 שָׁמַר
 הִיטָח (שבת
 88.) פְּקוּדוֹת
 מִן
 הַלְּעֵלָה
 מִפְּקוּדֵי
 אֲמָה
 פְּסוּלָה. לֹא
 שָׁלַח אֶת
 לַמַּעֲלָה מִן
 אֲמָה
 יוֹצֵא מִפְּקוּדֵי
 (שבת
 88.) כְּסוּכָה
 וּכְסוּכָה
 דַּמְנָן כֹּה
 נִדְחָא
 צִיּוּרִין
 (3.) וְתַסְכַּת
 סוּכָה (3.)
 דְּסִילִי

הדרן עלך הכונס
משלם תשלומי ארבעה
דחמשה. כגנב עשמו,
דנפקא ליה מגנב הגנב
על כל (לקמן טג.).
דבר פשע. סיפיה דקרא
משחתי בטוען טענת גנב
או בגנב עשמו (ב"מ טז.).

המשך הנספח בעמוד הבא.

ישראל בסוריא
ישראל אבל מ
דקה אבל מגד
לעמוד בה בה
ואף על פי שא
ל' יום ובלבד ש
מלו ליה תלתין

פ.

[illegible]

ההפסד. המקבץ את ההפסדות ליום השוק: לוקח ושוטט או לוקח ושושה. עד יום השוק שלשים יום למקחו: ובלבד שלא ישהה את ההפסד. המאחרת למקחו שלקח סמוך לעת השוק לא ישהה אותה לאחר יום השוק להשלים שלשים יום למקחה: הפענוה. מאחרת

*הטמב לוקח ושוחט לוקח ושוחה ובלבד
 שלא ישהה העגונה שבהן ל' יום: ⁶שאלו
 תלמידיו את ר"ג מהו לגדל אמר להן מותר
 והתנן אין מגדלין אלא הכי קא בעו מיניה
 מהו לשהות אמר להן מותר יבולבד שלא
 תצא ותרעה בעדא אלא קושרה בכרעי
 המטה: ⁷ת"ר מעשה בחסיד אחד שהיה
 נוגח מלכו ושאלו לרופאים ואמרו אין לו

כמו הלהן תעגנה (רות א) מאחזנה
מלהנשא: אלא קושרה. ורצנ פליגי
עליה דרצנ גמילאל: גונה. פלדיר"א
צועק מפני כאב הלצ לא היה יכול
להשיב רוחו: לפטים מוויין. רועה

(א) גב' אמר ר' הונא
עשינו עצמנו כ"ל ותיבת
אמר רב נמחק:

ד'רש"י ד"ה ישוע הבן בור
ישוע מתרגמין. ל"ל וישע
מתרגמין ופרק (שמות יד)
ועי' רש"י ע"ז דף ד' ע"א
ד"ה להם שוע:

רנשבורג
[א] גמ' שאין בי עון אלא
עון אותה העו. עיין שיטה
מקובצת ומהרש"א בח"א
כתב בענין אחר ודבריו
תמוהים קצת משובשים
לדמיונות ד ק ע"א לדונם
יונה בשבת:

פלידור"א [פליינדר"א].
להאנח.

גִּבּוֹרָה. מִיָּלֵךְ (חֲדָרִיךְ אֶ) פְּלִיטִים לְעֵץ, כְּמוֹ
נִגְזָרִים גִּבּוֹרָה לְעֵץ לְפָנֶיךָ דִּסְקָרָה
לְעֵץ לְפָנֶיךָ לְפָנֶיךָ לְפָנֶיךָ
מִזְוִיָּה. בְּהֵמָה דֶּקֶה אֶל
יְסוֹלֵם לְשׁוֹמֵר וְהוֹלֵם
וְהוֹלֵם שְׂדֵה חֲמִשִּׁים (חֲמִשִּׁים)
רַב לְבַבֵּל.
קִבְּעֵי יְשִׁיעָה קִבְּרֵה
שְׂמֹחֵל הוֹלֵךְ גִּבּוֹרָה
אֶל מַעֲרֹקָה וְהוֹלֵךְ
בְּגִבּוֹרָה לְשׁוֹמֵר יְשִׁיעָה
לְבַבֵּל וְהוֹלֵךְ וְהוֹלֵךְ עִמּוֹ
לֹא פִקֵּק מִזְוִיָּה מִסָּה
(יְשִׁיעָה אֶ) שְׂבֻרָה הוֹלֵךְ
מִלֵּה שְׂחִיטָה לְסוֹף וְ
(יְשִׁיעָה אֶ) שְׂבֻרָה אֶל יְשִׁיעָה
הַבֵּן. פְּלִיטִים (חֲדָרִיךְ אֶ).

תקנה עד שינק חלב ורותג משחרית לשחרית והביאו לו עז וקשרו לו בכרעי המטה והיה יונק ממנה משחרית לשחרית לימים נכנסו וחבירו לבקרו כיון שראו אותה העז קשורה בכרעי המטה חזרו לאחוריהם ואמרו לסמים מזויין בביתו של זה ואנו נכנסין אצלו ישבו וברקו ולא מצאו בו אלא אותו עון של אותה העז ואף הוא בשעת מיתתו אמר יודע אני ^א שאין בי עון אלא עון אותה העז שעברתי על דברי חברי: אמר ר' ^ב ישמעאל מבעלי בתים שבגליל העליון היו בית אבא ומפני מה חרבו שהיו מרעין בחורשין ודינן דיני ממונות ביחוד ואע"פ שהיו להם חורשים סמוך לבתיהם שדה קטנה היתה ומעבירין דרך עליה ^ג ית"ל רועה קטנה תשובה אין מחייבין אותו למכור מיד אלא מוכר על יד על יד יוכן גר שנפלו לו כלבים וחזירים בירושתו אין מחייבין אותו למכור מיד אלא מוכר על יד על יד וכן ^דמי שנדר ליקח בית

אבל מגדלין בחורשין ולקמן (דף פא.)
נמי בחקנים יהושע חייקן שלא יקפיד
בגל היער על כך אפי' הכי נעשו
מפני ששדה קטנה היטה ביניהם ושל
אחרים תסוה: רועה. בהמות שלו:
שעשע תסוה. שלא לגדל בהמה
דקה עור: נלגים ואוויים. דקן
בממנימין^א דאסור לגדלן: חיה דקה.

זכרים ושועלין: כללים כופרים.
קטנים וננסים הם. ללא כללים גדולים
של ילדים ואין מוזיקן: חולדות
מאין. גדולות בנסה: לנקר אס
הים. מן העכברים: וורוני. סנה:
דקטיני. דקס: דמסאפי שקיה.
סוקיה גופין: צבול כארץ ישראל.
שמים גלות יכניה רבו שם מלמדים
ונתייטבו שם ציטבו צבוע: ידיד
מאין. הלא יש לך בזהמה דקה:
חובה. שם אשמו: קטריניבו צבנה.
שמה סומך עליה והיא אינה יכולה
לשמו: מבי אסא רב לצבול רבו
מתייטבין שם מפני ישיבתו. ליטא
אחרינה הוא צא ולמדנו להזהר צבך
שאהם שם. רבי ישראל וישו צבצבו
שבוע הבן. צבית מילה על שם שבצבו
עליו שבעה ימים: ישוע הבן. משתה
שעושין לפציון הבן כבור. *ישוע
מתרגמין פורקן כמו פציון: רב לא עייל
קמה דשמואל. טעמא אחריני לקמן:
שמואל

הגהות מהר"ב
רששבורג
[גמ' שאין בי עין אלא
עין אחת העי. עין שניה
מקובלת מהרש"א בח"א
בצעת צבון אחר ודבריו
ממשיים קצת מסוגיל
למפתוח דף ס"א דגמא
יוקם בשבת:

לעזוי רש"י
פסדר"א [פלידנר] א.
להאמא.

מוסר רש"י
גמרא. מילל [חורין] א:
ע"ש פליט צלעין.
ענין מכלל לצר מוסר.
גמרא מכלל צבית סקמל
בצבית צבית צבית צבית
[חוריה] א:
לשטים
מחורין. בזהמה דקה אין
יכולים לשמרה ויחלבה
ויעשה שדות אחריים (שם).
מבי אחא רב ללבבל.

דקמיני שקיה. פי' שזקין דקין
וזהכי נקרא חרנא
שהחריץ יוכר צין השקוס ממון
הזקין דקין וגאלין גבוהים ומשום
הכי מן ט' כ"ב"א דלילות חולדות
הסנאים רבי יוסי אומר ד"ש מטמא
מית במשא וכעדשה במגע דמתוך
שרגליה גבוהים ודקין מספקא להן
שמא לאו היינו חולדה דקרא יוש לה
מורה צינלה א"ו שמא היינו היא יוש
לה מורה שרין והאי דמתקיים ומאי
שרנא דמתמאי שקיה הי"ק ומאי
שרנא חולדה דכתיב בקרא שאין
ספק דמתמאי שקיה שהי' רגליה
קצרות ושורמא על אהרן וכן
נראה לר"מ:

וליקח אשה בארץ ישראל אין מחייבין אותו ליקח מיד עד שימצא את ההוגנת לו וימנענה באשה אחת שהיה בנה מיצר לה וקפצה ונשבעה כל מי שיבא איני מחזירתו וקפצו עליה בני אדם שאינן מהוגנין וכשבא הדבר אצל חכמים אמרו לא נתכוונה זו אלא להגון לה כשם שאמרו אין מגדלין בהמה דקה כך אמרו אין מגדלין חיה דקה בים כופרין וחתולים וקופין וחולדות סנאים מאי חולדות סנאים אמר רב יהודה שרצא י שקיה ורעיא ביני וורדיני ומאי שרצא דמתתאי עשינו עצמנו בבבל כארץ ישראל לבהמה דקה גא דידך מאי א"ל דידך קא מינטרא לחו חובה ה שניה דרב אדא בר אבהה לא אקיים ורעא אמר רב הונא (6) אמר רב עשינו עצמנו בבבל אתא רב לבבל רב ושמואל ורב אסי איקלעו יי ישוע הבן רב לא עייל קמיה דשמואל שמואל

וקבעו ישיבה בבורא,
 ודמחזא חזי בנהרדשא,
 ככל שערקא. ו' ואע"ג
 דגמוריה דמשנלה ישיבה
 נלכד והחזק והמסקר עמו
 על פסקא חרבה מסס
 ישיבין חזי. שבוע הבן.
 חמלה שיהא לנורא ח'.
 ורשב"ם ב"ב ט"ז. ישוע
 הבן. פליון (ע"ז ד').

חובה תקברינהו לַבְנָה. פ"ח
במהם וזי' דרכה לקבור
בנייה שאין עוסקת לגדלן אלא עוסקת
לגדל לאן והיו כשגגה היוצאת מלפני
דלתו בר אבבה לרר הוול לדידיך מאן
ומר אין יראה שמעט בקבורת בנייה:
ענין זה פ"י בפסוק קמח דגיתין ו' דף ו'
מחור שהרבה ישיבות וקשה לר"ת
לדאמרי ל' לבנן ומפ"ח הם הם ממי
יטיין שבקיאין לשמה וכן כאן לענין
(סו'):
לשון ישועה ור"ת פ"י שגולד סס בן
ישועה והיו רגילין לעשות סעודה:
נפח

וְיִרְמְיָהוּ לִצְנֵה וְאִין שׁיךְ לְפֶרֶשׁ שֶׁסּוּ אֵלֶּה לְשׁוֹן קִלְלָה אִי נִמְי לִי
הָיוּ מִתְּחִילָתָם שֶׁנֶּחֱמַי יִשְׁכַּח וְהָיוּ רֹבֵד שְׂדוּמִיתִין מִיִּשְׂרָאֵל
יִשְׂרָאֵל לְגִטְיִין מִלְּאֵחַר אֶחָד רֹבֵד לְצִבְלָה וְנַעֲשִׂי רֹבֵד קִזְיִיל לְשׁוֹן
יִשְׂרָאֵל לְגִטְיִין אֶחָד צִבְלָה לֹא וְהֵלֶּה הַמַּשְׁמִיט שְׂמֹן לְשׁוֹן
וְהַחֲסֵג וְהַמִּסְגֵּר שְׂגֹלוּ לְצִבְלָה דִּינָה לְהִיּוֹת כִּכָּרֵךְ יִשְׂרָאֵל
קֶה שֶׁסּוּ שֶׁסּוּ רֹבֵד יִשְׂרָאֵל וְכֵן שֶׁ בִּרְשׁ צִבְלָה מִנְּרִבִּין (שְׂדוּמִיתִין)
עֲרֹךְ וְקֶה דֹּעַ"ג דִּמְתַּרְגְּמִינִין פִּדְיוֹן פּוֹרֶקֶן מִ"מ אִין שֶׁסּוּ
נַעֲשִׂי אִמּוֹ כְּדִכְתִּיב וְהַמְלִיטָה זָכַר (וְשִׁעָה סו) נִקְטָה לְשׁוֹן

השליט ומינה צפרק שני נזירים (מזר) ס
מקיף להו אמר ליה חובה א"ל חובה ס
מב' אתא רב אבבא, פי' בקונטרס
וסמ' עשיו עמנו צבצל כה
דא"כ מאי פירי' הסם ממתי' דעבו
אתא רב לצבל והורה לנו שממיות י
בהמה
אבי ישוע הבן, פ"ה פדיון הבן וס
ועל שם שהולד נושע וממלט

עין משפט
נר מצוה

(א) [תענית ו:י] (ב) [עירובין
ח. סוטה מה: סנהדרין
מז:י] (ג) [כלאים פ"ב מ"ה]
(ד) רש"ל מוחק זה
(ה) [ע"ב] (ו) אכל בערוך
פ"י שביעי הרשות היינו
שביעין שהן רשות לבני אדם
לומר אינן מופקדין לרבים
אלא יש להם בעלים ועיין
בספר נחם (ז) [דליה
רש"ש] (ח) [ז"ל רבא]

(א) גמ' מעלו לה עשבים
דכי: (ב) רש"י ד"ה חוץ
משדה וכו' מין קטנית. ג"כ
ובמסכת ר"ה דף יב ע"ב
פרש"י דהוא מין תבלין:

גמ' ובנפנים מן הפקק
ולמעלה. עיין ד"צ דף פ
ע"ב תוס' ד"ה בקנים:
רש"י ד"ה ומלקטין עצים
ובו' מאכל בהמה. עיין
בב"מ דף קז ע"א מוספות
ד"ה הן מחלי: תוס' ד"ה
באן ובו' ההוא דחזין
משדה תלתן. עיין משו"ב
מהרשד"ס סימן רלג:

פנגר"א [פניגור"י].
חילכה (גרגרנית יוונית,
צמח המשמש לתבלין).
גז"ר [גור"ג]. מלכות
לדגים. ווכ"א [וינ"א].
מלכות לדגים (בברמית).
טודיל"ש [טודיל"ש].
גבעולים הים.

וישוהו מורעין בהרשעין. פי'
 ביערען כל תרועה ער'
 חורסא. ומלכותע צעם
 משדודתהו, לא אמרו אלא
 במה הוציט. פי' הומי
 חסדו, הני קצונים, וקוטמין
 נטועה בכל מקום. ער'
 מגדופות של ותי. פי' ער'
 של חיותי. פי' מ' נחום
 בות כביצה מחנה. וישאר
 כל האילנות מחובש של
 אילן. פי' שנטעם בעצרתו
 שמחבין האילן. ואל
 מחזרו, עיקר לבו של
 אילן. וזה שאמרו מחובש
 של חשור שטעו אשני
 פירות ומקום אשני
 וראה את החמה. וזה
 מפורש בתלמוד היכי דמי
 מן הגזע והיכי דמי
 הרשעים, פי' איז יונתן כל
 שרואה את חמה וזה
 העולה מן גזעו ושאני
 וראה עת מחה זה העולה
 מן משישט.

שיהו מרעין בחור
בשדותיהם ומלקטים
מתלתן וקוטמים נטי
מגורפיות של זית ומו
העיר מסתפקין ממז
טבריא ובלבד שלא י
הספינה ונפנין לאחור
מליאה כרכום ⁽⁶⁾ ומהלל
שתרד רביעה שניה ו

זָעַל הַשָּׂדֶה מַעֲבֵד עֲלָיו:
 מַכְלָה אֵת הַיְּלִילוֹת: **אֲזַל**
 וַתִּשְׁלַח אֲסוּר לִיטֹל דְּעֵמִיָּה
 אִין מַחֲיִיבִין אוֹתוֹ לַעֲקוּר:
 דְּבַעַל כְּרוֹם עֵמֶד לִיטְלוּ
 וַתְּמַת לִיחֵרֶם: **כֵּן** שׁוֹרְעָה
 תַּפְשֹׁת וַתְּגוֹדֵל עַל הַעֲשָׂנִים
מֵאֵל יַדְעִין: **וְכֵן** זָרְעָה לְאֶדֶם
 יִהְיֶה: **מִשְׁאֵי** עֲשִׂים
 יִהְיֶה צָרִיד לְהֵיחַ מִן הַיֵּית
 מוֹתָר לְקָטוֹם. פֶּקֶד קָשֶׁר:
 הִרְבּוּ וְדִקְוּ: **וְלֹא מַחְדוּ**
 מַחְזִיב שֶׁל אֵילָן מִמַּחְבּוֹאָתוֹ
 וְכֵן מַחְדוּ מִלְמַעְלָה
 אֵילָן מַתְּבוֹת הַגְּבֹאִים:
 שְׂעָדִין אִין עוֹשֶׂה פֶּרִי:

ולא
והא דנקט חלתן שעלתה
ים והחלתן עלה מאליו אפ
ין. ° ההיא דחזן משדה ת
קנו שיהיו מפקירין כל הש
לה בהמוכר פירות (ב"ב 97

זין ומלקטין עצים
שבים בכל מקום חוץ
נות בכל מקום חוץ
ן היוצא בתחילה בני
ומכין בימה של
ום קלע ויעמיד את
הגדר ואפילו בשדה
ם בשבילי הרשות עד
תלקין לצידי הדרכים
והתועה בין הכרמים
רד^ו ומת מצוה קונה
חורשין אמר רב פפא
גסה אבל דקה בדקה
וכן גסה בדקה דלא:
יהם לא אמרן אלא
אר עצים לא ואפילו
אלא מחוברין אבל
חברין לא אמרן אלא
ובלבד שלא ישרש:
מקום חוץ משדה
ן מעלו לה עשבים
תה עם מיני עשבים
ר אמר רב ירמיה לא
לזירין לזרע קשו לה
לזירין^ו מעלי לה דבי
רכבא איבעית אימא
ה דכיון דלכתמה הוא
עי לה ומנא ידעינן א"ר
לאדם לא שאריה
מין נטיעה בכל מקום
י' ר' תנחום ור' בריי
כיצה בקנים^ו ובגפנים
בארם האילנות מן
חודו של אילן מן חדש
ולא מן ישן שהוא
אינו רואה את החמה

הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ מִיָּמִינוּ
רָצִים אֵין וְנִסְתָּרִים וּמִיָּד
מִתְנַחֵל יְהוֹשֻׁעַ וְיֵשׁ
לְחַלְלֵם
וּמַחֲבִין בְּיָמָה שֶׁ
נִמְיָ לְכָל אֶדָם
הַשְׁבָּטִים זֶה עַם וְזֶה
שָׁהוּ שְׁלֹשׁ: **אֵין** מַחֲבִיב
עֲמִיד לִיטֹלֵם לְפִי
שִׁמְשִׁפְדִין
שִׁמְעָה שֶׁאֵין אֶסְרֹר
בְּהַנְחָתָם
לְמַעַן לֹא נִחְיִינָם
דֹּהָא אֵיכָא
(פ"ה מ"ו) הַרְוֵהָ רִיקָא
לְכַסְחָתוֹר הַלֹּקֶטוֹ
וְהוֹסֵקוֹ
אוֹתוֹ לַעֲקוֹר
דְּלִיכָא אִסְרוֹרָא
וּמִשּׁוֹם מִקְרִים
בְּכֻלָּאִים לִיכָא
דְּלֹאֲמֵר בְּפִרְק
בְּתַרָא דְּע"י
בְּכֻלָּאִים לֹקֶא
וְלֹא מִלְּקוֹת
אִסְרוֹרָא עֲתִלְתָּהּ
דְּע"י אֵין
עַם מִיָּי עֲשִׂים
וְלֹא נִקְטָה
הַ כִּיּוֹן דְּהַשְׁתָּא
מִיֵּהָ לֹא
וְע"י לִירִים
דְּעַמְלֵי וְע"י
שִׁשׁ בְּ כֹל
שֶׁאֵין וְי"ל
דְּהַכָּא (א) לֹא
שֶׁאֵין בְּ רֹבֵעַ

ו. וס) ציו"ט שני יתעסקו בו ישראל מילה דשרי ע"י נכרי אִיסורא דלורייאא ות ושרי נמי ע"י ישראל ציו"ט שני דמן הדין הוה ליה למשרי לקבור שנת בשנת אלף ליה שהא מוכער ונגווה ומתבייש שנקבר בשנת שנתעשה באִיסור שנת אפילו ע"י נכרי מידי דהוה אהיאא דמן צפרק השואל (שנת דף קנא). עשה נכרי ארון וחפר קבר ארזי ששלי ישראל לוי יקצר בו עולמית ולא שני כנדי שיעשו כמו בחי מטעם דפרישית ותדע דהא בשנת שרא כרמלית דלמרינן בהמנגיע (ספ דף ד): גדול כבוד הבריות א"כ כ"ש דהוה ליה למשרי לקבור ע"י נכרי אלף על כרחק טעמא הוי דפרישית וא"ש נמי הא דלמרינן צפי"צ דבינה (דף כג) אממר שרא למיכחל עינא אפי' ציו"ט שני של ר"ה ופריך והאמר ר' רבא מת ציו"ט שני יתעסקו בו ישראל שן שאין כן צבייה והשתא מאי פריך מבינה והא רבוי חולה אית לן למשרי טפי אפי' ממת דבוקף מפנין (שנת דף קנט). אמר דכל רבוי חולה נענין על ידי ארמאא בשנת שנת ויחלה ששין מזה ההס לחולה שאין בו סכנה ואומר לנכרי ועושה אפי' אִיסורא דלורייאא א"כ אית לן למשרי בק"ו ממת אפי' לכתוש סמנין ציוס טוב שני ארס השנה על ידי ישראל ואפי' דפרישנא אחי שפיר לבינא ק"ו:

חֲרִין מגרופיות של דוּת. פירש בקונטרס מלא שני אגרופין ובערוך פירש מגרופיים ענפים וענפי היות קרויין גרופיים כמו יחור בתלמה וחמורה גרופיים שכל אחד לו שם לבדו והביא הא דאמר בבבא שית רבה ואמה קח לך מכל מאכל אשר יאכל וזמורות לנטיעות יחור לתאנים גרופיות ויתים: **ומעין** הוצא בתהילה בני העיר מסבתו [ממנו]. למא

בפרק כל הנחמם (ע"ז דף מז. וסע)
לנכסיהם ופסטי לה מהא דלמרר מים של
עיי נכרעיה והוא אחיז אכמי של רביס הם
צין יואא מאליו לטרם צו וחספרו:
א. כל דאם ונבלד שלא יפרוש קלע
הבעלים עומן כדמתיא לקמן שהסמו
הוא במחמורות ותרסת והיינו הבעלים
צורו וקדור. פירש כקוטרם ע"כ
את התלתן וקסה לפירושו דאין מחייצין
ועוד דאם מתיאש ומעטל לעוקרו
יאסור לכשמאגעי שם צמסכת כלאים
וואמר כשמאגעי שם צמסכת כלאים
ואתמים אסור ונראה לר"י דאין מחייצין
שהרי הוא לא זרעו אלא מאליהן באו
כיון דקשו להו עשצים ולר"ע אינערך
(דף קד. ג.) צמכות (דף קע. א.) המקיים
ממש דלאו שאין צו מעשה הוא אלא
פ"י לרבנן אינערך והיבא דמיהא ליה
תלתן שעלו עמו עשצים רבותא נקט
וחא ליה צומים מחמת התלתן שעלה
כיון דאיבא איסור כלאים אמאי אסור
דליכא שיעורא כדמתן צמסכת כלאים
זילין אחר יעטו:

קבנא א מיי פ"ה מהל' מוקי ממון הל' ג ס"א א סמג עשין סו טור ח"מ סימן רעד: קנב ג ד מיי שס ס"א ב טו"מ שס: קנא ה ו ז מיי פ"ב הלכות נזירות ו הלכות ח והלכה ט והלכה י סמג לאור דפ יו"ט סימן רזו עשין ט: קנב ח מיי פ"ה מהל' מוקי ממון הל' ג ס"א ד סמג עשין סו טו"מ סימן רעד:

שיהיו מועיץ בחורשין.
 שיהא כל אדם מוילץ
 בזהמחוי לרעות צער של
 צחצחו ולא יקפיד צעל
 יסער, משום דלאו לקצירה
 קפץ (שרובין פ.י.) ומה
 במצוה קונה מקומו.
 לקצורו שם (סוטה מה:).
 מן הפקק. ויהא הקשר
 שמלל הקנה פקוק וטמס
 זה (ברכות כה:).

